

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ

KASTAMONU

AKADEMİK
BECERİLERİN
İZLENMESİ ve
DEĞERLENDİRİLMESİ

ABİDE 2016 - 8.SINIFLAR RAPORU

MART-2018

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ

**8. SINIFLAR ABİDE 2016
KASTAMONU RAPORU**

Kastamonu il Milli Eğitim Müdürlüğü Adına imtiyaz Sahibi

Cengiz BAHÇACIOĞLU
İl Milli Eğitim Müdürü

Genel Yayın Sorumlusu

Mesut ŞEKER
İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

Yayın Kurulu
Ölçme Değerlendirme Merkezi

Cihan GÜLGÜN
Seher ŞİRİN
Vedat AKBAŞ
Çağrı AVAN

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
TÜRKÇE DERGİSİNE İLİŞKİN BULGULAR	10
MATEMATİK DERGİSİNE İLİŞKİN BULGULAR	21
FEN BİLİMLERİ DERGİSİNE İLİŞKİN BULGULAR	33
SOSYAL BİLGİLER DERGİSİNE İLİŞKİN BULGULAR	44
TARTIŞMA VE SONUÇ	55

GİRİŞ

GİRİŞ

Eğitim sistemimizde yer alan öğretim programlarının hedefleri, öğrencilerin okulda ne öğrendiğinden çok öğrendikleri ile neler yapabildikleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durum, öğrencilerin öğrendiklerini gündelik yaşamda kullanabilme durumlarının belirlenmesini ve öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilerinin ölçülmesini gerektirmektedir. Tüm bu ihtiyaçların giderilmesine yönelik olarak geliştirilen Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) çalışması, ortaokul 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerimizin örgün eğitimde kazanmış oldukları bilgi ve becerileri kullanma becerilerinin ölçüldüğü bir durum belirleme çalışmasıdır.

Öğrencilerin gerçek yaşam durumlarında karşılaşması muhtemel problem durumlarının öğrencilere sunulması ve değerlendirmenin bu durumlar üzerinden yapılması öğrencilerin öğrendiklerinin anlamlı hale gelmesini sağlamaktadır. Nitekim Demirtaşlı (2010), üst düzey düşünme becerilerinin gündelik yaşam ile ilişki kurularak geliştirilmesi ve ölçülmesinin öğretim programlarının öngördüğü bir durum olduğunu savunmaktadır. Bununla birlikte, Demirtaşlı (2010) öğrenmelerin kalıcı ve nitelikli olabilmesinin öğretim ve değerlendirme uygulamalarının üst düzey düşünme becerilerine odaklanması ve gündelik yaşamla ilişkilendirilmesi yoluyla mümkün olduğunu ileri sürmektedir.

ABİDE çalışmasıyla öğrencilerin okulda öğrendiklerini gündelik yaşamda ne ölçüde kullanabildiklerinin ve zihinsel becerilere sahip olma durumlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bunun sonucunda da ulusal düzeyde bir izleme-değerlendirme sisteminin kurulması planlanmaktadır.

Eğitim sistemimizde önemli bir yer tutan ulusal sınavlarda çoktan seçmeli soruların kullanılması, geleneksel bir hal almıştır. Çoktan seçmeli sorular, öğrencilerin cevaplarını kendilerinin oluşturmasına olanak vermemekle birlikte onları içerisinde doğru cevabın da yer aldığı sınırlı sayıda seçeneğin üzerinde tercih yapmaya yöneltmektedir. Bu nedenle çoktan seçmeli sorularla öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme gibi üst düzey zihinsel becerilerinin ölçülmesi zorlaşmaktadır.

Öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilerinin ölçülmesine daha fazla olanak sağlayan ve onlara kendi cevabını oluşturma olanağı sağlayan açık uçlu soruların kullanılmasının gerektiği düşünülmektedir. Üst düzey düşünme becerileri; eleştirel, yansıtıcı, üst bilişsel ve yaratıcı düşünme süreçlerini içine almaktadır. Bu beceriler, öğrenciler yeni sorunlarla karşılaştıklarında aktif bir biçimde işe koşular. Bir başka ifadeyle üst düzey zihinsel beceriler, basit bir şekilde ezberlemekten ya da kavramaktan çok daha fazlasını içine almaktadır. Bunların ötesinde yargıda bulunma, düşünce geliştirme, çıkarımda bulunma, seçenekleri değerlendirme gibi bilişsel süreçleri içine almaktadır (Wang ve Wang, 2014).

Bu becerilerin geçerli bir biçimde ölçülebilmesi için öğrencilere sorulan soruların sınıf ortamı dışında, gündelik yaşamdan ve çok aşına olmadıkları durumlar olması gerekmektedir. Üst düzey zihinsel becerilerin ölçülmesinde; (a) seçmeye dayalı, (b) oluşturmaya dayalı, (c) açıklamaya dayalı madde formatları kullanılabilir. Seçmeye dayalı maddeler; çoktan seçmeli maddeleri, eşleştirme ve sıralama maddelerini içine almaktadır. Oluşturmaya dayalı maddeler; kısa cevap, kompozisyon tipi ve performans dayalı maddeleri içine almaktadır. Açıklamaya dayalı maddeler ise seçmeye ve oluşturmaya dayalı maddelerde seçilen ya da oluşturulan cevaplar için gerekçeler sunmayı içine almaktadır (King, Goodson ve Rohani, 1998).

Eğitimde süreç odaklı değerlendirme kapsamında izleme değerlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Eğitim çıktılarının ölçülmesi ve öğrenci ile öğretmene geri bildirim verilmesi, öğrenme çıktılarının nedenlerinin araştırılması eğitimin niteliğinin artırılması için önem arz etmektedir. Okulların en temel amacı olan bireyi hayata hazırlama işlevinin de artırılması için gündelik yaşam becerilerinin ölçülmesi gerekmektedir.

ABİDE çalışması becerilerin ölçülmesine odaklanması yönüyle PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı), kazanımları temel alması yönüyle de TIMSS (Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması) ile benzerlik göstermektedir. PISA ve TIMSS ülke geneli olarak izleme yapmakta il düzeyinde ise bir geribildirim vermemektedir. Her ilin kendine özgü durumlarının izlenmesi ve geribildirim verilmesi için il düzeyinde örneklem alınması gerekmektedir.

Öğrencilerin okul yaşamında öğrendiklerini gündelik yaşam durumlarına aktarma becerileri ve herhangi bir problem durumuyla karşılaştıklarında problemi çözme becerilerinin ölçülmesi de hedeflenmiştir.

ABİDE ARAŞTIRMASININ GENEL AMACI

ABİDE araştırmasının genel amacı, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin zihinsel becerilerinin ortaya konulması ve öğrencilerin başarılarıyla ilişkili öğrenci, öğretmen ve okul özelliklerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç kapsamında ulaşılmaya hedeflenen alt amaçlar ise şunlardır:

- 8. sınıf düzeyinde öğrencilerin Türkçe, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilgiler alanlarında zihinsel becerilere ne ölçüde sahip olduklarını belirlemek,
- Öğrencilerin başarılarını etkileyen duyuşsal, aile ve okul özelliklerini ortaya koymak,
- Öğrencilerin puanlarının karşılık geldiği yeterlik düzeylerinin olduğu ve puanların anlam kazandığı bir değerlendirme sistemi kurmak,
- Yeterlik düzeylerinin belirlenmesinden sonra periyodik olarak uygulanacak bu çalışma ile süreç içerisinde eğitimde gelişimi ve üst yeterlik düzeyine ulaşan öğrenci sayısını ortaya koyabilmektir.

EVREN VE ÖRNEKLEM

ABİDE örnekleminin belirlenmesinde MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı'ndan alınan okul ve şube sayıları kullanılmıştır. 16488 ortaokul ve 48679 şubeyle başlanan çalışmaya, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin bulunduğu okul ve şubeler çalışmanın dışında tutularak 16118 okul ve 48091 şube üzerinden devam edilmiştir. 81 il için yapılan çalışmada her bir il için yaklaşık 400 öğrencilik gözlemin yeterli olacağına karar verilmiştir ($p=0,5$, $q=0,5$; maksimum varyans=0,25, $d=0,05$).

Her bir ilde Merkezi Ortak Sınava giren öğrenci sayıları üzerinden şubelerde yer alan ortalama öğrenci sayıları hesaplanmıştır. Her bir il için seçilmesi gerekli minimum sayı olan 400 öğrenciye şubeler yoluyla ulaşmak daha kolay ve ekonomik olduğundan 400 öğrencinin her bir il için ne kadarlık bir şube sayısına denk geldiği belirlenmiştir. Araştırmanın genellenebilirliğini artırmak için büyükşehirlerde örnekleme girecek şube sayıları artırılmıştır. Yaklaşık 38000 kişilik bir öğrenci sayısına ulaşacak şekilde büyükşehir olmayan illerde minimum şube sayısına karşılık gelen öğrenci sayısı hesaplandıktan sonra geriye kalan şubeler büyükşehirlerin öğrenci sayılarıyla orantılı olarak illere dağıtılmıştır.

İl düzeyinde örnekleme seçilen şube sayıları belirlendikten sonra, seçilen örneklemin ili daha iyi temsil edebilmesi için şubeler Tablo 2.1'de yer alan bilgiler kullanılarak tabakalı örnekleme yoluyla alt tabakalara dağıtılmıştır. Her bir il için seçilen örneklem öncelikle kent-kır, ardından devlet-özel olarak alt düzeylere dağıtılmış ardından devlet okulları ikili-normal öğretim; ikili ve normal öğretime sahip okulların her biri de İmam Hatip, Genel ve YBO olacak şekilde şube sayılarıyla orantılı olacak şekilde alt düzeylere ayrılmıştır.

Tablo 1. Tabakalı Örnekleme İçin Oluşturulan Alt Düzeyler (Tabakalama Değişkenleri)

Şube											
Kent						Kır					
Devlet			Özel			Devlet			Özel		
İkili Öğretim			Normal Öğretim			İkili Öğretim			Normal Öğretim		
İmam H.	Genel	YBO	İmam H.	Genel	YBO	İmam H.	Genel	YBO	İmam H.	Genel	YBO

Tablo 2. ABİDE Öğrenci Anketi İçeriği

Anket Konu Başlığı	Konu içeriği
Kişisel Bilgiler	Öğrencilerin kendileri, ailesi, yaşadıkları çevre ve okul yaşantılarıyla ilgili bilgileri kapsamaktadır.
Okulunuz ve Okulunuz Hakkındaki Düşünceleriniz	Öğrencilerin okulları hakkındaki genel bilgileri ve okulları hakkındaki düşüncelerini kapsamaktadır.
Ödevleriniz ve Dönem Sonu Başarılarımızın Belirlenmesine İlişkin Görüşleriniz	Öğrencilerin okulda verilen ödevler ve yapılan ölçme değerlendirme uygulamaları hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
Okulunuzda Matematik Dersi Hakkındaki Görüşleriniz	Öğrencilerin okullarında almış oldukları matematik dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
Okulunuzda Fen bilimleri Dersi Hakkındaki Görüşleriniz	Öğrencilerin okullarında almış oldukları fen bilimleri dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
Okulunuzda Türkçe Dersi Hakkındaki Görüşleriniz	Öğrencilerin okullarında almış oldukları Türkçe dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
Okulunuzda Sosyal Bilgiler Dersi Hakkındaki Görüşleriniz	Öğrencilerin okullarında almış oldukları Sosyal Bilgiler dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
Okulunuzda Eğitim-Öğretim	Öğrencilerin okullarındaki eğitim-öğretim ortamı ve öğretmenleri hakkındaki görüşleri ve düşüncelerini kapsamaktadır.

Tablo 3. ABİDE Öğretmen Anketi İçeriği

Anket Konu Başlığı	Konu içeriği
Kişisel Bilgiler	Öğretmenlerin kendileri, eğitim yaşantıları ve meslek kariyerleri ilgili bilgileri kapsamaktadır.
Mesleki Gelişim	Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayan etkinliklere katılım durumları hakkındaki bilgileri kapsamaktadır.
Akademik Başarıda Okulun Önemi	Öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda eğitim başarısını etkileyen faktörler hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
Öğretmenlik Mesleği	Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.

Okul anketinin içeriği Tablo 4’te yer almaktadır.

Anket Konu Başlığı	Konu içeriği
Kişisel Bilgiler	Öğretmenlerin kendileri, eğitim yaşantıları ve meslek kariyerleri ilgili bilgileri kapsamaktadır.
Mesleki Gelişim	Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayan etkinliklere katılım durumları hakkındaki bilgileri kapsamaktadır.
Akademik Başarıda Okulun Önemi	Öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda eğitim başarısını etkileyen faktörler hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
Öğretmenlik Mesleği	Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.

Türkçe Dersi Yeterlik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Yeterlik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	253,39'dan düşük
Temel	253,39 dâhil olmak üzere 367,88'e kadar
Orta	367,88 dâhil olmak üzere 486,00'ya kadar
Ortaüstü	486,00 dâhil olmak üzere 574,20'ye kadar
İleri	574,20 ve üzeri

Matematik Testi Yeterlik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Yeterlik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	351,10'dan düşük
Temel	351,10 dâhil olmak üzere 451,00'a kadar
Orta	451,00 dâhil olmak üzere 557,80'e kadar
Ortaüstü	557,80 dâhil olmak üzere 625,54'e kadar
İleri	625,54 ve üzeri

Fen Bilimleri Yeterlik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Yeterlik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	326,72'den düşük
Temel	326,72 dâhil olmak üzere 437,80'e kadar
Orta	437,80 dâhil olmak üzere 518,20'ye kadar
Ortaüstü	518,20 dâhil olmak üzere 571,50'ye kadar
İleri	571,50 ve üzeri

Sosyal Bilgiler Yeterlik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Yeterlik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	271,69'dan düşük
Temel	271,69 dâhil olmak üzere 329,18'e kadar
Orta	329,18 dâhil olmak üzere 475,69'a kadar
Ortaüstü	475,69 dâhil olmak üzere 535,34'e kadar
İleri	535,34 ve üzeri

Verilerin Analizi

Öğrenci, öğretmen ve okul anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin Türkçe, matematik, fen bilimleri ile sosyal bilgiler testi puanları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla veri analizi çalışmaları yürütülmüştür. Grupların ortalamalarının karşılaştırılmasına dayalı çalışmalarda t-testi ve varyans analizi; değişkenler arasındaki ilişki ve yordama durumunu belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda ise Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

TÜRKÇE DERSİNE İLİŞKİN BULGULAR

Türkçe testi için yeterlik düzeyleri ve bu düzeylere karşılık gelen puanlar Tablo 6'da görülmektedir.

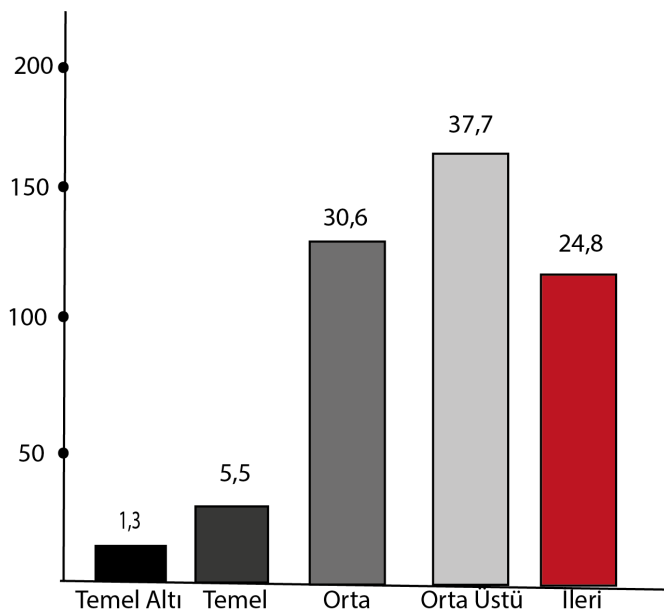
Tablo 6. Türkçe Dersi Yeterlik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Yeterlik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	253,39'dan düşük
Temel	253,39 dâhil olmak üzere 367,88'e kadar
Orta	367,88 dâhil olmak üzere 486,00'ya kadar
Ortaüstü	486,00 dâhil olmak üzere 574,20'ye kadar
İleri	574,20 ve üzeri

Tablo 6 incelendiğinde, bir öğrencinin Türkçe testi için temel düzeyde yer alabilmesi için en az 253,39 puan almasının gerektiği görülmektedir. Bununla birlikte, bir öğrencinin ileri düzeyde yer alabilmesi için ise en az 574,20 puan alması gerekmektedir. Öğrencilerin Türkçe testine ait yeterlik düzeylerine göre dağılımı Tablo 7 ve Şekil 1'de görülmektedir.

Tablo 7. Türkçe Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	6	1,3
Temel	25	5,5
Orta	138	30,6
Ortaüstü	170	37,7
İleri	112	24,8
Toplam	451	100,0

Şekil 1.

Öğrencilerin Türkçe Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo 7 ve Şekil 1 incelendiğinde Türkçe testi için öğrencilerin %6,8'inin (N=31) temelaltı ve temel düzeyde, yaklaşık %31'inin (N=138) orta düzeyde ve yaklaşık %62'sinin (N=282) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre ili temsil eden örneklemin sağa çarpık bir yapıda olduğu söylenebilir. Bu durum Türkçe testi için başarılı bir sonuca sahip olduğunu gösterebilir. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında ise il örnekleminin daha iyi bir düzeyde olduğu görülmektedir.

Türkçe testine ait yeterlik düzeyleri ve tanımları Tablo 3.3'te görülmektedir.

Tablo 8. Türkçe Testine Ait Yeterlik Düzeyleri ve Tanımları

1. DÜZEY (TEMELALTI)

- Metinde açıkça ifade edilmiş duygu, düşünce, hayal ve bilgiyi belirleyebilir. - Metindeki bilgileri tekrar edebilir. - Görsel, şekil ve metinlerde birbirine yakın duygu, düşünce ya da bilgiler arasında basit ilişkiler kurabilir (sıralama). - Metinde açıkça ifade edilen durumlara dayalı "Ne, Nasıl, Niçin, Ne zaman, Nerede, Kim" gibi sorulara yanıt verebilir. - Metnin bağlamından hareketle cümleler arasındaki basit ilişkileri belirleyebilir.

2. DÜZEY (TEMEL)

- Günlük ve yaygın olarak bilinen bilgileri sıralayarak bu bilgiler arasındaki ilişkiyi belirleyebilir. - Bir metin içindeki dağınık bilgileri düzenleyebilir. - Metinde açık bir şekilde ifade edilen konu, ana fikir ve amacı belirleyebilir. - Söz ve söz gruplarının anlamını metnin bağlamından hareketle belirleyebilir.

3. DÜZEY (ORTA)

- Birçok durumu karşılaştırabilir, durumlar arası ilişki kurabilir, durumlardan çıkarımda bulunabilir. - Metindeki bağlamdan hareketle benzer ve farklı durumları sınıflandırabilir. - Metnin bir bölümünden anlam çıkarabilir. - Metin içi bilgilerden yola çıkarak metni anlamlandırabilir. - Metni ayrıntılara inmeden genel hatlarıyla ifade edebilir. - Neden-sonuç, amaç-sonuç ilişkilerini bulabilir. Doğrudan anlatımlarda ana fikri ve yardımcı fikri bulabilir. - Metin türlerinin ayrımını yapabilir. - Metinler arasında ilişki kurabilir, karşılaştırma yapabilir. - Deyimler, atasözleri, özdeyişler gibi söz ve söz gruplarını metne göre anlamlandırabilir.

4. DÜZEY (ORTAÜSTÜ)

- Çoklu durumlarda (bir durumla ilgili farklı bilgi parçaları) karşılaştırma, açıklama yaparak zıtlıklar ve olumsuzluklardan çıkarımda bulunabilir ve sonuca gidebilir. - Deyimler, atasözleri, özdeyişler gibi söz ve söz gruplarının anlamlarını metne göre yorumlayabilir. - Metni günlük hayatla ilişkilendirebilir. - Görsellerle veya metinle verilen hiciv ve nüktelerdeki mesajı anlayabilir. - Neden-sonuç, amaç-sonuç ilişkileri kurabilir. Dolaylı anlatımlarda ana fikri bulabilir. - Metin türlerinin ayrımını yapabilir ve bu türleri karşılaştırabilir.

5. DÜZEY (İLERİ DÜZEY)

- Çoklu durumlarda (bir durumla ilgili farklı bilgi parçaları) karşılaştırma, açıklama yaparak zıtlıklar ve olumsuzluklardan çıkarıma gidebilir ve sonuç oluşturabilir. - Deyimlerin ve kelimelerin anlamlarını metne göre yorumlayabilir, benzer ve farklı durumları farklı şekillerde (tablo, grafik, şekil ...) anlamlandırabilir (karşılaştırma, eşleştirme gibi tekniklerle). - Metni günlük hayatla ilişkilendirerek metindeki problemlere çözüm üretebilir. - Metin veya metinlerdeki benzerlikleri, farklılıkları, ayrıntıları, önemsiz detayları, soyut kavramları; birçok kıstas ve görüşü göz önünde bulundurarak fark edebilir, değerlendirebilir, analiz edebilir. - Görsellerle veya metinle verilen hiciv ve nüktelerdeki mesajı yorumlayabilir. - Problemlere yaratıcı çözümler üretebilir.

Tablo 8. Türkçe Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Erkek Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	4	1,79
Temel	15	6,72
Orta	68	30,49
Ortaüstü	77	34,52
İleri	59	26,45
Toplam	223	100

Yukardaki tablo incelendiğinde Türkçe testi için erkek öğrencilerin yaklaşık %9inin (N=19) temelaltı ve temel düzeyde, %30'ünün (N=68) orta düzeyde, %67'sinin (N=136) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Kastamonu ilinin verileri karşılaştırıldığında Türkçe dersi baz alındığında tüm düzeylerde fazlasıyla üstünde olduğu görülmektedir.

Yeterlik düzeylerine göre kız öğrencilerin dağılımı ise Tablo 3.5 ve Şekil 3.3'te yer almaktadır.

Tablo 9. Türkçe Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Kız Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	2	0,87
Temel	10	4,38
Orta	70	30,70
Ortaüstü	93	40,78
İleri	53	23,24
Toplam	228	100

Tablo incelendiğinde Türkçe testi için kız öğrencilerin yaklaşık %5'inin (N=12), temelaltı ve temel düzeyde, %31'inin (N=70) orta düzeyde, %64'ünün (N=146) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Kastamonu ilinin verileri karşılaştırıldığında Türkçe dersi baz alındığında tüm düzeylerde fazlasıyla üstünde olduğu görülmektedir. Ayrıca kız ve erkek öğrenciler karşılaştırıldığında kız öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Okul Türüne Göre Okulların Türkçe Alanındaki Yeterlik Düzeylerinin Dağılımı

	İmam Hatip Ortaokulu	Ortaokul	Özel Türk Ortaokulu	Yatılı Bölge Ortaokulu
Temel altı	0,22	0,66	0,22	0,22
Temel	0,66	4,43	0	0,44
Orta	3,32	25,49	0	1,77
Orta üstü	2,88	29,71	0,88	4,21
İleri	1,33	20,39	1,55	1,55

Tabloya göre Türkçe dersinde tüm düzeylerde ortaokulların en yüksek olduğu görülmektedir.

Türkçe Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin Türkçe testindeki başarılarının öğrenci anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır.

Anne Eğitim Düzeyi

Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin Türkçe puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Türkçe Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Anne Eğitim Düzeyi	N	%	X
Okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk	16	3,5	480,94
İlkokul mezunu	201	44,6	504,67
Ortaokul mezunu	87	19,3	507,14
Lise mezunu	66	14,6	532,28
Ön lisans mezunu	8	1,8	529,62
Lisans mezunu	21	4,7	583,11
Yüksek lisans mezunu	6	1,3	558,63
Doktora mezunu	1	,2	726,92
Toplam	406	90	

Türkçe testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının, annelerinin eğitim düzeyi doktora mezunu olan öğrencilere ait olduğu ($X=726,92$), en az puan ortalamasının ise annelerinin eğitim düzeyi “okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk” olan öğrencilere ait olduğu ($X=480,94$), görülmektedir. Buna ek olarak, öğrencilerin Türkçe testine ilişkin ortalama puanlarının anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin başarısında da artış gözlenmektedir

Sosyoekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Sosyoekonomik Düzeyleri ile Türkçe Testi Puanları Arasındaki Korelasyon

Değişken	N	r
Sosyoekonomik düzey Türkçe puanları	333	0,295

Tablo 11'e göre, öğrencilerin sosyo ekonomik düzeyleri ile Türkçe testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Türkçe puanlarının da yükseldiği ileri sürülebilir.

Eğitim Hedefi

Eğitim hedefi değişkenine göre öğrencilerin Türkçe puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12. Eğitim Hedefi Değişkenine Göre Öğrencilerin Türkçe Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Eğitim Hedefi	N	%	X
Liseyi bitirmek	52	11,5	444,14
Yüksekokul bitirmek	31	6,9	451,07
Üniversiteyi bitirmek	212	47,0	509,98
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	121	26,8	564,53
Toplam	416	92,2	

Türkçe testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin eğitim hedeflerine göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının eğitim hedefi doktora ve yüksek lisans yapmak olan öğrencilere ait olduğu ($X = 564,53$), en az puan ortalamasının ise eğitim hedefi liseyi bitirmek olan öğrencilere ait olduğu ($X = 444,14$) görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin Türkçe testi puanlarının eğitim hedeflerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Eğitim hedefi yükseldikçe başarı da artmaktadır.

Evdeki Kitap Sayısı

Evdeki kitap sayısına göre öğrencilerin Türkçe puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13. Evdeki Kitap Sayısına Göre Öğrencilerin Türkçe Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Anne Eğitim Düzeyi	N	%	X
hiç ya da çok az (0-5 kitap)	29	6,4	462,73
6-15 kitap	115	25,5	481,41
16-50 kitap	129	28,6	521,38
51-80 kitap	51	11,3	541,56
81 ve üzeri kitap	68	15,1	555,15
Toplam	392	86,9	

Türkçe testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin evinde bulunan kitap sayısına göre incelendiğinde, en yüksek puan ortalamasının evlerinde 81 ve üzeri kitap olan öğrencilere ait olduğu ($X=555,15$), en düşük puan ortalamasının ise evlerinde 0-5 kitap olan öğrencilere ait olduğu ($X=462,73$) görülmektedir. Buna ek olarak, öğrencilerin Türkçe testi puanlarının evdeki kitap sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Evdeki kitap sayısının fazlalığına paralel olarak öğrencilerin başarıları da artmaktadır.

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu

Destekleme yetiştirme kurslarına (DYK) katılma durumuna göre öğrencilerin Türkçe puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. DYK'ya Katılma Durumuna Göre Öğrencilerin Türkçe Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

DYK'ya Katılım Düzeyi	N	%	X
Katılmadım	121	26,8	478,13
Yalnızca 1. dönem katıldım	47	10,4	495,54
Yalnızca 2. dönem katıldım	23	5,1	480,06
Her iki dönem de katıldım	235	52,1	535,15
Toplam	426	94,5	

Öğrencilerin %26,8'i Türkçe dersinden kurslara katılmadığını belirtirken, %52,1'si her iki dönemde de katıldığını belirtmiştir. Türkçe testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin DYK'ya katılma durumuna göre incelendiğinde, en yüksek puan ortalamasının her iki dönemde de kurslara katılımı olan öğrencilere ait olduğu (X=535,15), en düşük ortalamasının ise hiç katılmadığını (X=478,13) ifade eden öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin Türkçe testi puanlarının DYK'ya katılma durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. DYK'ya katılımın öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödevler İçin Harcadıkları Süre

Öğrenci görüşlerine göre Türkçe öğretmenlerinin ödev verme sıklığına ilişkin betimsel istatistikler aşağıda görülmektedir.

Tablo 15. Türkçe Öğretmenlerinin Ödev Verme Sıklığına İlişkin Betimsel İstatistikler

Ödev Verme Sıklığı	N	%
Hiç	44	9,8
Haftada 1 ya da 2 kez	260	57,6
Haftada 3 ya da daha fazla	103	22,8
Toplam	407	90,2

Öğrenciler en yüksek oranla (%57,6) Türkçe öğretmenlerinin haftada 1 ya da 2 kez ödev verdiklerini belirtmiştir. Türkçe öğretmenlerinin, haftada 3 ya da daha fazla kez ödev verdiğini belirten öğrenci oranı %22,8 iken hiç ödev vermediğini belirten öğrenci oranı %9,8'dir. Öğrencilerin %9,8'nin öğretmenlerinin ödev verme sıklığı ile ilgili verilerine ulaşamamıştır. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında benzer sonuçlar görülmüştür. Öğrencilerin Türkçe ödevlerini yapmak için haftalık harcadıkları süreye göre Türkçe puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin Türkçe Ödevleri İçin Harcadıkları Süreye Göre Türkçe Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Türkçe Ödevi İçin Harcana Süre	N	%	X
15 dakika ya da daha az	123	27,3	490,82
16-30 dakika	176	39,0	518,63
31-60 dakika	97	21,5	529,02
61-90 dakika	16	3,5	491,91
90 dakikadan fazla	17	3,8	503,40
Toplam	429	95,1	

Öğrencilerin %61'i Türkçe ödevleri için en fazla 1 saat ayırdıklarını belirtmiştir. Öğrenciler en yüksek oranla (%39) Türkçe ödevlerine 16-30 dakika harcadıklarını belirtmiştir. %27'si 15 dakika ya da daha az, %22'si 31-60 dakika arasında, %4'ü 61-90 dakika arasında, %4'ü ise 90 dakikadan fazla zaman ayırdığını belirtmiştir. Öğrencilerin %5'inin ödev yapmak için harcadığı süreye ilişkin verilere ulaşılammıştır. En yüksek puan ortalamasının Türkçe ödevini yapmak için "16-30 dakika" harcayan öğrencilere ait olduğu ($X=529,02$), en düşük ortalamasının ise Türkçe ödevini yapmak için "15 dakika ya da daha az" süre harcayan ($X=490,82$) öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ödev yapmak için çok fazla süre harcamalarının Türkçe puanlarında tutarlı bir biçimde anlamlı bir değişime yol açmadığı görülmektedir. Türkiye ortalaması ile paralel sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

Türkçe Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri

Öğretmen anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin Türkçe testindeki başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, öğretmenler ile dersine girdikleri öğrenciler eşleştirilmiş ve öğretmenin dersine girdiği öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili öğretmene ait ortalama bir puan oluşturulmuştur.

Öğretmenin Eğitim Düzeyi

Öğretmenlerin eğitim düzeyine göre öğrencilerin Türkçe testi puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Türkçe Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Öğretmen Eğitim Düzeyi	N	%	X
Ön lisans	1	1,4	478,49
Lisans	56	80,0	512,08
Yüksek lisans	2	2,9	554,57
Toplam	59	84,3	

Türkçe öğretmenlerinin tamamlamış oldukları eğitim düzeyine göre öğrencilerin Türkçe testi puanları incelendiğinde Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenlerin öğrencilerinin ortalama puanlarının ($X=554,57$) eğitim düzeyi Lisans ($X=512,08$) ve Ön Lisans ($X=478,49$) olan öğretmenlerin öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye geneli sonuçlar ile karşılaştırıldığında tam tersi sonuçlar elde edilmiş olup öğretmenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin başarısının arttığı görülmüştür.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılım durumlarına ilişkin betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 18. Türkçe Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Hiç	1-2 gün	3-4 gün	5 gün ve daha fazla
Alanıyla ilgili konular	81,25	0	18,75	0
Eğitim/öğretimle ilgili genel konular	56,25	31,25	12,5	0
Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması	68,75	6,25	0	25
Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi	87,5	12,5	0	0
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular	93,75	6,25	0	0
Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi	81,25	12,5	6,25	0
İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular	87,5	12,5	0	0
Kişisel gelişimle ilgili konular	87,5	12,5	0	0

Türkçe öğretmenlerinin hiç katılmadıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular (%93), 1-2 gün süreyle katıldıkları etkinliklerin başında bilişim teknolojilerinin derslerde kullanımı (%32,25), 3-4 gün süreyle katıldıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında alanıyla ilgili konular (%18,75), 5 gün ve daha fazla süreyle katıldıkları etkinliklerin başında ise bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.) (%25) gelmektedir. Sonuçlar değerlendirildiğinde öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerine yeterince katılmadıkları görülmektedir. Buna karşılık alanları ile ilgili faaliyetlerin 3-4 gün, diğer faaliyetlerin ise 1-2 gün olması durumunda öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerine katılımlarının arttığı görülmektedir.

Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri

Türkçe öğretmenlerinin girmiş oldukları derslerle ilgili görüşleri Tablo 19'da yer almaktadır.

Öğretmenlerin girmiş oldukları derse ilişkin görüşleri	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Ders yüküm çok fazla	21,05	15,79	10,53	5,26	31,58
Ders öncesi hazırlık yaparım	42,31	0,00	3,85	0,00	11,54
Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var	34,78	0,00	8,70	8,70	26,09
Öğrencilerle birebir ilgilenmek için yeterli zamanım var	6,25	31,25	6,25	6,25	37,50
Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum	37,50	0,00	4,17	4,17	20,83
Çok fazla ders dışı iş yüküm bulunmaktadır	31,82	4,55	9,09	4,55	27,27

Tablo 19 incelendiğinde, “Ders yüküm çok fazla” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan %37 iken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayanların oranı %36’dır. “Ders öncesi hazırlık yaparım” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %11 , bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen %42’dir. Öğretmenlerin büyük bir kısmının ders öncesi hazırlık yapmadığı gözlenmektedir. “Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %34 bulunurken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen %34’tür. Bu durumda öğretmenlerin büyük bir kısmının derse hazırlanmak için yeterince zamanlarının olmadığı savunulabilir.

“Öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanım var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %44 iken, bu görüşe kısmen katılmayan ya da hiç katılmayan öğretmen %37’dir. Öğretmenlerin büyük bir kısmının öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanının olduğu gözlenmektedir. “Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %25 bulunurken, bu görüşe kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen %37 bulunmaktadır. Öğretmenlerin büyük bir kısmının ders programındaki değişikliklere ayak uyduramadığı görülmektedir. “Çok fazla ders dışı yüküm var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %32 iken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen %36’dır.

Türkçe Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri

Okul anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin Türkçe başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, okullar ile o okullarda öğrenim gören öğrenciler eşleştirilmiş ve öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili okula ait ortalama bir puan oluşturulmuştur.

Okul Türü

Okul türüne göre, Türkçe testine ilişkin okul ortalamaları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Okul Türüne Göre Ortalama Türkçe Testi Puanları

Okul Türü	N	%	X
İmam Hatip Ortaokulu	38	8,4	498,33
Ortaokul	364	80,7	510,60
Yatılı Bölge Ortaokulu	37	8,2	512,04
Toplam	451	100	

Türkçe testine ilişkin okul ortalamaları, okul türüne göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının yatılı bölge okulları ($X=512,04$), ikinci sırada ortaokullar ($X=510,60$) son sırada ise imam hatip ortaokullarının ($X=498,33$) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, okulların Türkçe testine ilişkin ortalama puanları okul türüne bağlı olarak anlamlı bir biçimde değişmemektedir.

MATEMATİK DERSİNE İLİŞKİN BULGULAR

Matematik testi için yeterli düzeyleri ve bu düzeylere karşılık gelen puanlar Tablo 21’de görülmektedir.

Tablo 21. Matematik Testi Yeterlik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Yeterlik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	351,10dan düşük
Temel	351,10 dâhil olmak üzere 451,00’e kadar
Orta	451,00 dâhil olmak üzere 557,80’ya kadar
Ortaüstü	557,80 dâhil olmak üzere 625,54’ye kadar
İleri	625,54 ve üzeri

Tablo 21 incelendiğinde, bir öğrencinin matematikte temel düzeyde yer alabilmesi için en az 351,10 puan almasının gerektiği görülmektedir. Bununla birlikte, bir öğrencinin ileri düzeyde yer alabilmesi için ise en az 625,54 puan alması gerekmektedir.

Öğrencilerin matematik testine ait yeterli düzeylerine göre dağılımı Tablo 22 ve Şekil 2’de görülmektedir.

Tablo 22. Matematik Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Öğrencilerin

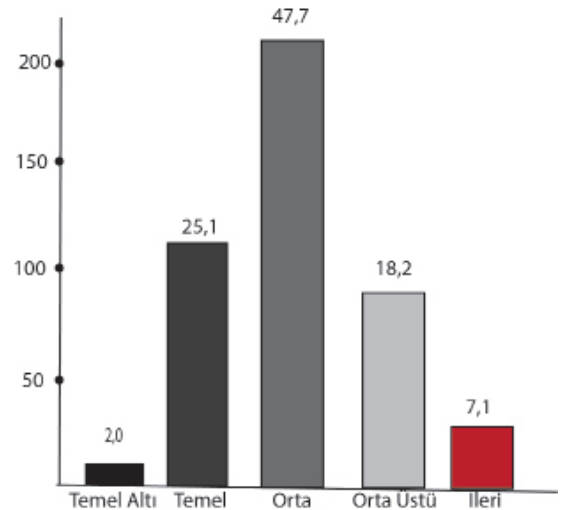
Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	9	2,0
Temel	113	25,1
Orta	215	47,7
Ortaüstü	82	18,2
İleri	32	7,1
Toplam	451	100,0

Tablo 22 ve Şekil 2 incelendiğinde matematik testi için öğrencilerin %27’sinin (N=122) temelaltı ve temel düzeyde, yaklaşık %47,7’sini (N=215) orta düzeyde, %25’inin (N=114) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir.

Matematik testine ait yeterli düzeyleri ve tanımları Tablo 23’te görülmektedir.

Şekil 2.

Öğrencilerin Matematik Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo 23. Matematik Testine Ait Yeterlik Düzeyleri ve Tanımları

Düzeyler	Açıklama	Beceriler	Beceri İçeriği
1 TEMEL ALTI DÜZEY	Ele alınan konuda bilinmesi gereken en temel bilgi ve becerileri kapsar. Bunlar her öğrencinin kazanmasını beklediğimiz kavramsal veya işlemsel bilgi ve becerilerdir.	Tanıma/ Hatırlama	Tanımları, terimleri, birimleri, geometrik özellikleri, sembolleri, formülleri, geometrik cisimlerin gösterimlerini, temel özelliklerini ve temel işlemleri yapmayı gerektiren kuralları hatırlayabilir. Geometrik cisimleri, açınımları ve gösterimleri tanıyabilir.
		Rutin işlem yapma	Temel algoritma, formül, işlem ve alışıldık kurallarla işlem yapabilir.
		Verilen Yönergedeki bilgiyi kullanma/ yürütme	Açık durumlara yönelik doğrudan verilen yönergelere göre bilgiyi kullanabilir.
		Temsildeki bilgiyi okuma	Br tablo, grafik, sayı doğrusu v.b. gösterimde yer alan bilgiyi okuyabilir.

3 ORTA DÜZEY	İşlemler ile kavramlar arasında ilişki kurabilir. Basit durumları ve problemleri çözmek için temel matematiksel bilgileri uygulayabilirler. Öğrenci bu düzeyde gösterimleri inşa edebilir. Çözüme ulaşmak için ileri düzeyde olmayan ancak zihinsel çaba ve muhakeme gerektiren işlemleri yapar.	Problem çözme	Problemde çözüme ulaşmak için uygulanacak işleme veya sürece karar verebilir;
			İşlemlerle matematiksel kavramlar arasında ilişki kurabilir;
			Birden fazla kavram, standart olmayan temsildeki bilgi, gösterim veya kuralı bir arada kullanmayı gerektiren problemleri çözebilir.
		Tahmin etme	İstenen niceliği bulmak için en uygun ölçme yaklaşımını kullanarak en yakın değeri tahmin edebilir.
			Bir problemin içinde verilen farklı durumlardan istenen durumun gerçekleşme olasılığını hesaplayabilir ve tahmin edebilir.
		Basit model/ Temsil İnşa etme	Matematiksel bağlama özgü basit geometrik şekilleri/ cisimleri/sayı doğrusunu vs. inşa edebilir.
Cebirsel İfadelerle işlem yapma	Cebirsel ifade içeren basit denklem ve problemleri çözebilir.		
İlişkilendirme	Birden fazla tablo, görsel, şekil veya grafikte verilen bilgiler arasından istenilen verileri bulup sonuca ulaşmak için gerekli işlemleri ve çıkarımları yapabilir.		

5 İLERİ DÜZEY	Matematiksel problem durumlarında bilgilerin ve becerilerin yeni bir duruma transfer edilmesini, mantıksal ve sistematik düşünmeyi gerektirir. Farklı bilgi kaynaklarını ve gösterimlerini ilişkilendirebilir. Bunları esnek bir şekilde birbirine dönüştürebilir. Karmaşık problem durumlarını modelleyebilir. Karmaşık durumlar içeren ve çözümü birkaç adımda gerçekleşen problem, olasılık ve geometri problemlerini çözer.	Karar verme	Bir strateji veya çözüme yönelik oluşturulan alternatifler arasından en uygun/iyi olanına karar verebilir; Verilen verilere/ bilgilere/hükümlere/ kavramlara dayanarak geçerli bir sonuca varabilir ve bu sonuca dayalı bir çıkarım ortaya koyabilir.
			Üst düzey düşünme ve akıl yürütme gerektiren, karmaşık durumlar içeren ve çözümü birkaç adımda gerçekleşen olasılık problemlerinde doğru çözüm yoluna karar vererek gerekli işlemlerin tümünü yapabilir.
		Neden gösterme/ Doğrulama	Bir çözümün, çıkarımın veya stratejinin doğruluğunu ve geçerliliğini savunmak için matematiksel deliller/ argümanlar üretebilir.
		Özgün problemleri çözme	Genellikle tek cevabı ve tek bir çözüm yolu olmayan, strateji ve kavramsal bilgilerin ilişkilendirilmesini gerektiren problemleri çözebilir.
		Problem oluşturma/ kurma	Verilen sembolik, görsel veya sözel ifadeleri istenen özgün bir problem durumuna dönüştürebilir
		Orijinal bir ürün/model üretme/ sentezleme	Verilen bilgilerden uygun olanlarını sentezleyerek özgün ve geçerli bir ürün veya model ortaya koyabilir.

Yeterlik düzeylerine göre erkek öğrencilerin dağılımı Tablo 24'te yer almaktadır.

Tablo 24 Matematik Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Erkek Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	3	1,35
Temel	58	26,01
Orta	104	46,64
Ortaüstü	39	17,49
İleri	19	8,52
Toplam	223	100

Tablo 24 incelendiğinde matematik testi için erkek öğrencilerin yaklaşık %27'sinin (N=61) temelaltı ve temel düzeyde, %46'sının (N=104) orta düzeyde, %26'sının (N=58) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı gözlenmektedir. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında matematik testinde erkek öğrencilerin tüm düzeylerde Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir.

Yeterlik düzeylerine göre kız öğrencilerin dağılımı ise Tablo 25'te yer almaktadır.

Tablo 25. Matematik Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Kız Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	6	2,69
Temel	55	24,66
Orta	111	49,78
Ortaüstü	43	19,28
İleri	13	5,83
Toplam	228	100

Tablo 25 incelendiğinde matematik testi için kız öğrencilerin yaklaşık %27'sinin (N=61) temelaltı ve temel düzeyde, %50'sinin(N=111) orta düzeyde, %25'inin (N=56) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında kız öğrencilerin tüm düzeylerde Türkiye ortalamasını üstünde olduğu görülmektedir

Tablo 26. Okul Türüne Göre Okulların Matematik Alanındaki Yeterlik Düzeylerinin Dağılımı

	İmam Hatip Ortaokulu	Ortaokul	Özel Türk Ortaokulu	Yatılı Bölge Ortaokulu
Temel altı	2,63	1,65	8,33	2,70
Temel	26,32	26,10	8,33	18,92
Orta	57,89	46,15	25,00	59,46
Orta üstü	7,89	18,96	33,33	16,22
İleri	5,26	7,14	25,00	2,70

Tablo 26'ya göre, ortaüstü ve ileri düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip okulların özel Türk okulları, temelaltı düzeyde en düşük öğrenci yüzdesine sahip olan okulların ortaokullar, temel düzeyde en düşük öğrenci yüzdesine sahip okulların özel Türk okullarının; orta düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip olan okulların ise yatılı bölge okullarının olduğu görülmektedir. Tabloya bakıldığında sonuçların ileri ve ortaüstü düzeyde Türkiye ortalaması ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Matematik Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin matematik testindeki başarılarının öğrenci anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır.

Anne Eğitim Düzeyi

Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin matematik puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Matematik Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Anne Eğitim Düzeyi	N	%	X
Okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk	16	3,5	489,35
İlkokul mezunu	201	44,6	502,33
Ortaokul mezunu	87	19,3	497,12
Lise mezunu	66	14,6	511,24
Ön lisans mezunu	8	1,8	548,76
Lisans mezunu	21	4,7	576,45
Yüksek lisans mezunu	6	1,3	554,70
Doktora mezunu	1	0,2	699,72
Toplam	406	90,0	

Matematik testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde, en yüksek puan ortalamasının, annelerinin eğitim düzeyi doktora mezunu olan öğrencilere ait olduğu ($X=699,72$) en düşük puan ortalamasının ise annelerinin eğitim düzeyi “okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk” olan öğrencilere ait olduğu ($X=489,35$) görülmektedir. Matematik testine ilişkin puanlara bakıldığında anne eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin puanlarının da arttığı görülmektedir.

Sosyoekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz neticesinde elde edilen sonuçlar 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin Sosyoekonomik Düzeyleri ile Matematik Testi Puanları Arasındaki Korelasyon

Değişken	N	r
Sosyoekonomik düzey Matematik puanları	406	0,210

Tablo 28’e göre, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile matematik testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe matematik puanlarının da yükseldiği ileri sürülebilir.

Eğitim Hedefi

Eğitim hedefi değişkenine göre öğrencilerin matematik puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29 .Eğitim Hedefi Değişkenine Göre ğrencilerin Matematik Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Eğitim Hedefi	N	%	X
Liseyi bitirmek	52	11,5	454,53
Yüksekokul bitirmek	31	6,9	459,06
Üniversiteyi bitirmek	212	47,0	501,29
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	121	26,8	552,82
Toplam	416	92,2	

Matematik testine ilişkin ğrenci ortalamaları, öğrencilerin eğitim hedeflerine göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının eğitim hedefi doktora ve yüksek lisans yapmak olan ğrencilere ($X=552,82$), en düşük puan ortalamasının ise eğitim hedefi liseyi bitirmek olan ğrencilere ($X=454,53$) ait olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin matematik testi puanlarının eğitim hedeflerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. .Eğitim hedefi yükseldikçe puanların da arttığı görülmüştür.

Evdeki Kitap Sayısı

Evdeki kitap sayısına göre öğrencilerin matematik puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Evdeki Kitap Sayısına Göre ğrencilerin Matematik Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Kitap Sayısı	N	%	X
hiç ya da çok az (0-5 kitap)	29	6,4	487,66
6-15 kitap	115	25,5	481,89
16-50 kitap	129	28,6	510,02
51-80 kitap	51	11,3	530,97
81 ve üzeri kitap	68	15,1	540,79
Toplam	392	86,9	

Matematik testine ilişkin ğrenci ortalamaları, öğrencilerin evinde bulunan kitap sayısına göre incelendiğinde, en yüksek puan ortalamasının evlerinde 81 ve üzeri kitap olan öğrencilere ait olduğu ($X=540,79$), en düşük puan ortalamasının ise evlerinde 0-5 kitap olan öğrencilere ait olduğu ($X=487,66$) görülmektedir. Evdeki kitap sayısı arttığıa öğrencinin başarısının da arttığı görülmektedir.

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu

Destekleme yetiştirme kurslarına (DYK) katılma durumuna göre öğrencilerin matematik puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. DYK’ya Katılma Durumuna Göre Öğrencilerin Matematik Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

DYK’ya Katılım Düzeyi	N	%	X
Katılmadım	121	26,8	484,46
Yalnızca 1. dönem katıldım	47	10,4	491,01
Yalnızca 2. dönem katıldım	23	5,1	468,28
Her iki dönem de katıldım	235	52,1	524,21
Toplam	426	94,5	

Öğrencilerin %34,9’u matematik dersinden kurslara katılmadığını belirtirken, %52,1’i her iki dönemde de katıldığını belirtmiştir. Matematik testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin DYK’ya katılma durumuna göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının her iki dönemde de kurslara katılımı olan öğrencilere ait olduğu ($X=524,21$), en düşük ortalamanın ise yalnızca 2. dönem katıldığını ($X=468,28$) ifade eden öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin matematik testi puanlarının DYK’ya katılma durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. DYK’ya katılımın öğrencinin Matematik panları üzerinde olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir.

Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödevler İçin Harcadıkları Süre

Öğrenci görüşlerine göre matematik öğretmenlerinin ödev verme sıklığına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 32’de görülmektedir.

Tablo 32. Matematik Öğretmenlerinin Ödev Verme Sıklığına İlişkin Betimsel İstatistikler

Ödev Verme Sıklığı	N	%
Hiç	46	10,2
Haftada 1 ya da 2 kez	239	53,0
Haftada 3 ya da daha fazla	132	29,3
Toplam	417	92,5

Öğrenciler en yüksek oranla (%53) matematik öğretmenlerinin haftada 1 ya da 2 kez ödev verdiklerini belirtmiştir. Matematik öğretmenlerinin, haftada 3 ya da daha fazla kez ödev verdiğini belirten öğrenci oranı %29 iken hiç ödev vermediğini belirten öğrenci oranı %10’dur. Öğrencilerin %7’sinin ödev verme sıklığına ilişkin verilerine ulaşılammıştır. Öğrencilerin matematik ödevlerini yapmak için haftalık harcadıkları süreye göre matematik puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 33. Öğrencilerin Matematik Ödevleri İçin Harcadıkları Süreye Göre Matematik Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Matematik Ödevi İçin Harcana Süre	N	%	X
15 dakika ya da daha az	82	18,2	475,72
16-30 dakika	144	31,9	507,45
31-60 dakika	120	26,6	516,89
61-90 dakika	42	9,3	532,20
90 dakikadan fazla	26	5,8	460,99
Toplam	414	91,8	

Öğrencilerin %26'sı matematik ödevleri için en fazla 1 saat ayırdıklarını belirtmiştir. Öğrenciler en yüksek oranla (%31) matematik ödevlerine 16-30 dakika harcadıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin %29'u 16-30 dakika, %17'si 15 dakika ya da daha az, %9'u 61-90 dakika arasında, %9,3'ü ise 61-90 dakika, %5,8'inin 90 dakikadan fazla zaman ayırdığını belirtmiştir. En yüksek puan ortalamasının matematik ödevini yapmak için "61-90 dakika" harcayan öğrencilere ait olduğu ($X=532,20$), en düşük ortalamanın ise matematik ödevini yapmak için "15 dakika ya da daha az" süre harcayan ($X=475,72$) öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ödev yapmak için çok fazla süre harcamalarının matematik testi puanlarında tutarlı bir biçimde anlamlı bir değişime yol açmadığı ifade edilebilir. Öğrencilerin ödevlerine 15 dakikadan az ya da 90 dakikadan fazla zaman ayırmalarının başarılarına katkı sağlamadığı görülmüştür.

Matematik Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri

Öğretmen anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin matematik testindeki başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve aşağıda raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, öğretmenler ile dersine girdikleri öğrenciler eşleştirilmiş ve öğretmenin dersine girdiği öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili öğretmene ait ortalama bir puan oluşturulmuştur.

Öğretmenin Eğitim Düzeyi

Öğretmenlerin eğitim düzeyine göre öğrencilerin matematik testi puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Matematik Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Öğretmen Eğitim Düzeyi	N	%	X
Ön lisans	1	1,4	495,81
Lisans	56	80,0	505,80
Yüksek lisans	2	2,9	533,06
Toplam	59	84,3	

Matematik öğretmenlerinin tamamlamış oldukları eğitim düzeyine göre öğrencilerin matematik testi puanları incelendiğinde Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenlerin öğrencilerinin ortalama puanlarının ($X=533,06$) eğitim düzeyi Ön lisans ($X=495,81$) ve lisans ($X=505,80$) olan öğretmenlerin öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak ortalama puanlar arasındaki bu fark istatistiksel açıdan anlamlı bir fark söz konusudur.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Matematik öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılım durumlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35. Matematik Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Hiç	1-2 gün	3-4 gün	5 gün ve daha fazla
Alanıyla ilgili konular	73,02	9,52	11,11	6,35
Eğitim/öğretimle ilgili genel konular	55,56	26,98	11,11	6,35
Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması	46,97	13,64	4,55	34,85
Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi	84,38	10,94	1,56	3,13
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular	86,15	9,23	1,54	3,08
-Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi	87,69	7,69	3,08	1,54
İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular	92,19	4,69	1,56	1,56
Kişisel gelişimle ilgili konular	75,38	15,38	7,69	1,54

Matematik öğretmenlerinin hiç katılmadıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında idarecilik/yöneticilikle ilgili konular (%92), 1-2 gün süreyle katıldıkları etkinliklerin başında eğitim/öğretim ile ilgili genel konular (%26), 3-4 gün süreyle katıldıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında eğitim/ öğretim ile ilgili genel konular ve alanıyla ilgili konular (%11), 5 gün ve daha fazla süreyle katıldıkları etkinliklerin başında ise bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.) (%34) gelmektedir. Matematik öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine yeterince katılmadıkları görülmüştür. Buna karşılık eğitim faaliyetinin süresi kısaltıldıkça katılımın arttığı görülmüştür.

Matematik Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri

Okul anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin Matematik başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, okullar ile o okullarda öğrenim gören öğrenciler eşleştirilmiş ve öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili okula ait ortalama bir puan oluşturulmuştur.

Okul Türü

Okul türüne göre, Matematik testine ilişkin okul ortalamaları Tablo verilmiştir.

Tablo 36. Okul Türüne Göre Ortalama Matematik Testi Puanları

Okul Türü	N	%	X
İmam Hatip Ortaokulu	38	8,4	495,38
Ortaokul	364	80,7	504,91
Yatılı Bölge Ortaokulu	37	8,2	504,41
Toplam	451	100	

Matematik testine ilişkin okul ortalamaları, okul türüne göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının ortaokullar ($X=504,91$), ikinci sırada yatılı bölge okulları ($X=504,41$) son sırada ise imam hatip ortaokullarının ($X=495,38$) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, okulların matematik testine ilişkin ortalama puanları okul türüne bağlı olarak anlamlı bir biçimde değişmemektedir.

FEN BİLİMLERİ DERSİNE İLİŞKİN BULGULAR

Fen bilimleri testi için yeterlik düzeyleri ve bu düzeylere karşılık gelen puanlar Tablo 37’de görülmektedir.

Tablo 37. Fen Bilimleri Dersi Yeterlik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Yeterlik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	326,72’den düşük
Temel	326,72 dâhil olmak üzere 437,80’e kadar
Orta	437,80 dâhil olmak üzere 518,20’ye kadar
Ortaüstü	518,20 dâhil olmak üzere 571,50’ye kadar
İleri	571,50 ve üzeri

Tablo 37 incelendiğinde, bir öğrencinin fen bilimleri testi için temel düzeyde yer alabilmesi için en az 326,72 puan almasının gerektiği görülmektedir. Bununla birlikte, bir öğrencinin ileri düzeyde yer alabilmesi için ise en az 571,50 puan alması gerekmektedir.

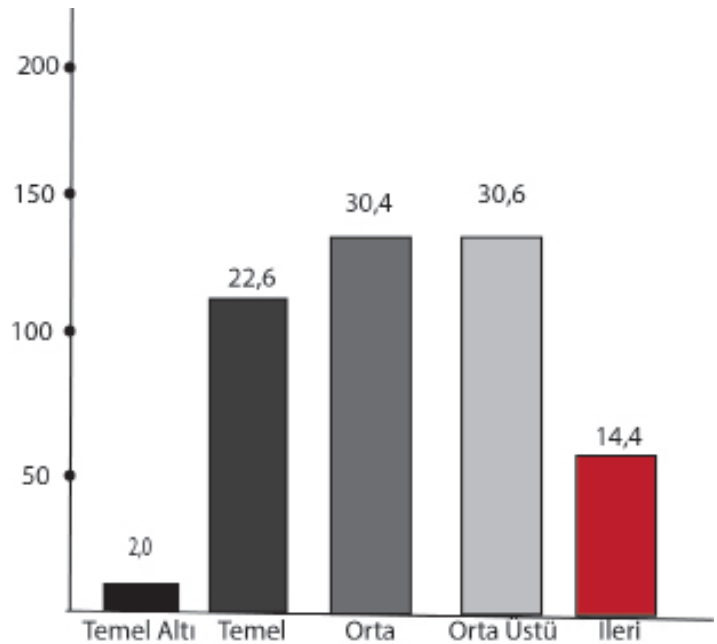
Öğrencilerin fen bilimleri testine ait yeterlik düzeylerine göre dağılımı Tablo 38’de görülmektedir.

Tablo 38. Fen Bilimleri Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	9	2,0
Temel	102	22,6
Orta	137	30,4
Ortaüstü	138	30,6
İleri	65	14,4
Toplam	451	100,0

Şekil 3.

Öğrencilerin Fen Bilimleri Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo 38 ve Şekil 3 incelendiğinde fen bilimleri testi için öğrencilerin %24,6'sının (N=111) temelaltı ve temel düzeyde, yaklaşık %30'unun (N=137) orta düzeyde ve yaklaşık %45'inin (N=203) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre ili temsil eden örneklemin sağa çarpık bir yapıda olduğu söylenebilir. Bu durum fen bilimleri testi için başarılı bir sonuca sahip olduğunu gösterbilir. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında ise il örnekleminin daha iyi bir düzeyde olduğu görülmektedir.

Fen bilimleri testine ait yeterlik düzeyleri ve tanımları Tablo 3.3'te görülmektedir.

Tablo 38. Fen Bilimleri Testine Ait Yeterlik Düzeyleri ve Tanımları

1-Temel Altı Düzey

Öğrenciler, fenle ilgili bazı temel kavramların isimlerini bilir (Basit makineler, ölçüm aracı). Kendi vücudu ile ilgili bazı olgular hakkında bilgi sahibidir (Model organ isimleri). Bazı basit fiziksel olaylar hakkında bilgi sahibidir (Buzun erimesi, suyun kaynaması, gölün donması). Basit doğa olaylarının isimlerini bilir (Kar, sel, deprem, yağmur). Verilen basit grafik ve metinlerde yer alan bilgilerden (kavram, sayısal değer vb.) en az birini seçer.

2-Temel Düzey

Öğrenciler, fenle ilgili bazı temel kavramların tanımını yapabilir. Temel fen kavramları ile ilgili bazı şema/ model ve şekilleri birbirinden ayırt edebilir. Basit verilerle sunulan bilgileri karşılaştırabilir. Bazı basit fiziksel olayların neden ve sonuçlarından en az birini belirleyebilir. İnsan vücudu ile ilgili çoğu organ adlarını bilir. Çoğu basit fiziksel olayların isimlerini bilir. Temel güvenlik uyarı levhalarını tanıyabilir. Verilen bir durumdan yola çıkarak günlük yaşamdan örnek verebilir.

3-Orta Düzey

Öğrenciler, fenle ilgili bazı temel kavramların tanımını ifade edebilir, bazılarının işleyişini veya görevlerini bilir (Sel, heyelan, elektriklenme ile ilgili temel şeyleri bilir). İnsan vücudu ile ilgili çoğu organın işleyişini açıklayabilir. (Vücuttaki sistemlerde bulunan temel organların görevlerini bilir.) Çoğu basit fiziksel olayların işleyişini açıklayabilir. Doğa olaylarının çoğunun adını bazılarının da işleyişini bilir. Doğa olaylarının işleyişindeki değişimleri yorumlayabilir. Birbirine yakın bilgiler arasında karşılaştırma yapabilir. Basit verilerle oluşturulmuş tablo ve grafikleri yorumlayabilir.

4-Orta Üstü Düzey

Öğrenciler, fenle ilgili anahtar kavramların tamamını tanımlar ve çoğunun işleyişi hakkında bilgi sahibidir (Örneğin, dolaşım nasıl gerçekleştiğini açıklar). Bazı fen kavramlarını gündelik hayatta kullanabilir ve verilen araç gereçle deney yapabilir. Günlük yaşamdaki bazı olgu ve doğa olaylarından elde ettiği kanıtları karşılaştırabilir (Sera etkisi-Karbon salınımı). Fen kavramları arasında ilişki kurabilir (Canlıların çevre ile ilişkisi). Günlük yaşamda karşılaştığı problemlerin farkına varır, problemle ilgili veri toplar ve problemi çözebilecek uygun öneriler sunabilir. Karmaşık bilgiler arasından çıkarımda bulunabilir. Basit verilerle tablo oluşturabilir ve bu tablonun grafiklerini çizebilir. Verilen verileri analiz eder ve günlük hayattaki bir duruma uygulayabilir.

5-İleri Düzey

Bağımlı ve bağımsız değişkenleri belirleyerek fenle ilgili olgu ve olayları açıklayabilecek kontrollü deneyler tasarlayabilir. Günlük yaşamda karşılaştığı problemlerin çözümü için deney tasarlayabilir. Konuyla ilgili hipotezleri karşılaştırarak hipotezi test etmek için en uygun yöntemi belirler, sonuçları değerlendirerek yorumlayabilir. Fen kavramları arasında farklı ilişkiler kurarak yeni çıkarımlarda bulunabilir. Fen ile ilgili bilgi ve becerilerini kullanarak karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilir. Karmaşık ve ayırt ediciliği zor verileri karşılaştırır ve değerlendirerek yorumlar. Karmaşık grafikleri çizebilir ve çizilmiş grafikleri yorumlayıp değerlendirebilir.

Tablo 39. Fen Bilimleri Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Erkek Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	6	2,69
Temel	46	20,63
Orta	71	31,84
Ortaüstü	70	31,39
İleri	30	13,45
Toplam	223	100

Yukardaki tablo incelendiğinde fen bilimleri testi için erkek öğrencilerin yaklaşık %23'ünün (N=52) temelaltı ve temel düzeyde, %31'inin (N=71) orta düzeyde, %44'ünün (N=100) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Kastamonu ilinin verileri karşılaştırıldığında fen bilimleri dersi baz alındığında tüm düzeylerde fazlasıyla üstünde olduğu görülmektedir.

Yeterlik düzeylerine göre kız öğrencilerin dağılımı ise Tablo 40'te yer almaktadır.

Tablo 40. Fen Bilimleri Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Kız Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	3	1,32
Temel	56	24,56
Orta	66	28,95
Ortaüstü	68	29,82
İleri	35	15,35
Toplam	228	100

Tablo 40 incelendiğinde fen bilimleri testi için kız öğrencilerin yaklaşık %25'inin (N=59), temelaltı ve temel düzeyde, %29'unun (N=66) orta düzeyde, %45'inin (N=103) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Kastamonu ilinin verileri karşılaştırıldığında fen bilimleri dersi baz alındığında tüm düzeylerde fazlasıyla üstünde olduğu görülmektedir. Ayrıca kız ve erkek öğrenciler karşılaştırıldığında kız öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmektedir. Okul türüne göre okulların yeterlik düzeylerinin fen bilimleri alanındaki dağılımı Tablo 41'de görülmektedir.

Tablo 41. Okul Türüne Göre Okulların Fen Bilimleri Alanındaki Yeterlik Düzeylerinin Dağılımı

	İmam Hatip Ortaokulu	Ortaokul	Özel Türk Ortaokulu	Yatılı Bölge Ortaokulu
Temel altı	5,26	1,10	8,33	5,41
Temel	26,32	23,90	8,33	10,81
Orta	31,58	30,22	0,00	40,54
Orta üstü	28,95	30,77	33,33	29,73
İleri	7,89	14,01	50,00	13,51

Tabloya 41'e göre, temel altı düzeyde en düşük ortaokul, temel düzeyde en düşük özel Türk okulları, orta ve ortaüstü düzeyde en yüksek okulun yatılı bölge okulları olduğu, ileri düzeyde ise en yüksek okulların özel Türk okulları olduğu görülmektedir.

Fen Bilimleri Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin fen bilimleri testindeki başarılarının öğrenci anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır.

Anne Eğitim Düzeyi

Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin fen bilimleri puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 42. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Fen Bilimleri Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Anne Eğitim Düzeyi	N	%	X
Okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk	16	3,5	461,33
İlkokul mezunu	201	44,6	494,62
Ortaokul mezunu	87	19,3	495,44
Lise mezunu	66	14,6	502,97
Ön lisans mezunu	8	1,8	518,43
Lisans mezunu	21	4,7	571,08
Yüksek lisans mezunu	6	1,3	541,70
Doktora mezunu	1	0,2	584,77
Toplam	406	90,0	

Fen bilimleri testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrenciler anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının, annelerinin eğitim düzeyi doktora mezunu olan öğrencilere ait olduğu ($X=584,77$), en düşük puan ortalamasının ise annelerinin eğitim düzeyini "okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk" şeklinde ifade eden öğrencilere ait olduğu ($X=461,33$) görülmektedir. Buna ek olarak, öğrencilerin fen bilimleri testine ilişkin ortalama puanlarının anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı, anne eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin başarı puanlarının da arttığı görülmektedir.

Sosyoekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile fen bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 3.67'de gösterilmiştir.

Tablo 43. Öğrencilerin Sosyoekonomik Düzeyleri ile Fen Bilimleri Testi Puanları Arasındaki Korelasyon

Değişken	N	r
Sosyoekonomik düzey Fen Bilimleri puanları	333	0,205

Tablo 43'e göre, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile fen bilimleri testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe fen bilimleri puanlarının da yükseldiği ileri sürülebilir.

Eğitim Hedefi

Eğitim hedefi değişkenine göre öğrencilerin fen bilimleri puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 44. Eğitim Hedefi Değişkenine Göre Öğrencilerin Fen Bilimleri Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Eğitim Hedefi	N	%	X
Liseyi bitirmek	52	11,5	438,49
Yüksekokul bitirmek	31	6,9	453,28
Üniversiteyi bitirmek	212	47,0	496,86
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	121	26,8	541,86
Toplam	416	92,2	

Fen bilimleri testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin eğitim hedeflerine göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının eğitim hedefi doktora ve yüksek lisans yapmak olan öğrencilere ait olduğu ($X=541,86$), en az puan ortalamasının ise eğitim hedefi liseyi bitirmek olan öğrencilere ait olduğu ($X=438,49$) görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin fen bilimleri testi puanlarının eğitim hedeflerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Eğitim hedefi yükseldikçe başarı puanları da artmaktadır.

Evdeki Kitap Sayısı

Evdeki kitap sayısına göre öğrencilerin fen bilimleri puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 45. Evdeki Kitap Sayısına Göre Öğrencilerin Fen Bilimleri Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Anne Eğitim Düzeyi	N	%	X
hiç ya da çok az (0-5 kitap)	29	6,4	460,66
6-15 kitap	115	25,5	475,01
16-50 kitap	129	28,6	504,01
51-80 kitap	51	11,3	508,84
81 ve üzeri kitap	68	15,1	542,85
Toplam	392	86,9	

Fen bilimleri testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin evlerindeki kitap sayısına göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının evlerinde 81 ve üzeri kitap olan öğrencilere ait olduğu ($X=542,85$), en az puan ortalamasının ise evlerinde 0-5 kitap olan öğrencilere ait olduğu ($X=460,66$) görülmektedir. Buna ek olarak, öğrencilerin fen bilimleri testi puanlarının evdeki kitap sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu

Destekleme yetiştirme kurslarına (DYK) katılma durumuna göre öğrencilerin fen bilimleri puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 46'da verilmiştir.

Tablo 46. DYK'ya Katılma Durumuna Göre Öğrencilerin Fen Bilimleri Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

DYK'ya Katılım Düzeyi	N	%	X
Katılmadım	112	24,8	469,22
Yalnızca 1. dönem katıldım	50	11,1	481,81
Yalnızca 2. dönem katıldım	28	6,2	462,91
Her iki dönem de katıldım	237	52,5	518,16
Toplam	427	94,7	

Öğrencilerin % 24,8'i fen bilimleri dersinden kurslara katılmadığını belirtirken,%52,5'i her iki dönemde de katıldığını belirtmiştir. Fen bilimleri testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin DYK'ya katılma durumuna göre incelendiğinde, en yüksek puan ortalamasının her iki dönemde de kurslara katılmış olan öğrencilere ait olduğu (X=518,16), en düşük ortalamanın ise yalnızca 2. dönem katıldığını (X=462,91) ifade eden öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin fen bilimleri testi puanlarının DYK'ya katılma durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir.Tablo incelendiğinde DYK'ya katılan öğrencilerin başarılarında artış olduğu görülmüştür.

Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödevler İçin Harcadıkları Süre

Öğrenci görüşlerine göre fen bilimleri öğretmenlerinin ödev verme sıklığına ilişkin betimsel istatistikler aşağıda görülmektedir.

Tablo 47. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Ödev Verme Sıklığına İlişkin Betimsel İstatistikler

Ödev Verme Sıklığı	N	%
Hiç	28	6,2
Haftada 1 ya da 2 kez	276	61,2
Haftada 3 ya da daha fazla	126	27,9
Toplam	430	95,3

Öğrenciler en yüksek oranla %61,2 fen bilimleri öğretmenlerinin haftada 1 ya da 2 kez ödev verdiklerini belirtmiştir. Fen bilimleri öğretmenlerinin, haftada 3 ya da daha fazla kez ödev verdiğini belirten öğrenci oranı %27,9 iken hiç ödev vermediğini belirten öğrenci oranı %6,2'dir. Öğrencilerin %4,7'sinin ödev verme sıklığına ilişkin verilerine ulaşılammıştır. Öğrencilerin fen bilimleri ödevlerini yapmak için haftalık harcadıkları süreye göre fen bilimleri puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 47'de verilmiştir.

Tablo 48. Öğrencilerin Fen Bilimleri Ödevleri İçin Harcadıkları Süreye Göre Fen Bilimleri Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Fen Bilimleri Ödevi İçin Harcana Süre	N	%	X
15 dakika ya da daha az	88	19,5	482,03
16-30 dakika	161	35,7	501,33
31-60 dakika	117	25,9	508,86
61-90 dakika	27	6,0	513,35
90 dakikadan fazla	21	4,7	463,11
Toplam	414	91,8	

Öğrencilerin %26'sı fen bilimleri ödevleri için en fazla 1 saat ayırdıklarını belirtmiştir. Öğrenciler en yüksek oranla (%35) fen bilimleri ödevlerine 16-30 dakika harcadıklarını belirtmiştir. %26'sı 31-60 dakika arasında, %20'si 15 dakika ya da daha az, %6'sı 61-90 dakika arasında, %5'i ise 90 dakikadan fazla zaman ayırdığını belirtmiştir. Öğrencilerin %9'unun ödev yapmak için harcadığı süreye ilişkin verilere ulaşamamıştır. En yüksek puan ortalamasının fen bilimleri ödevini yapmak için "61-90" dakika harcayan öğrencilere ait olduğu ($X=513,35$), en düşük ortalamasının ise fen bilimleri ödevini yapmak için "15 dakika ya da daha az" süre harcayan ($X=482,03$) öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Tablo 48 incelendiğinde ödev için 30-90 dakika aralığında zaman ayıran öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmektedir.

Fen Bilimleri Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri

Öğretmen anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin fen bilimleri testindeki başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, öğretmenler ile dersine girdikleri öğrenciler eşleştirilmiş ve öğretmenin dersine girdiği öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili öğretmene ait ortalama bir puan oluşturulmuştur.

Öğretmenin Eğitim Düzeyi

Öğretmenlerin eğitim düzeyine göre öğrencilerin fen bilimleri testi puanlarına ait betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 49. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Fen Bilimleri Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Öğretmen Eğitim Düzeyi	N	%	X
Ön lisans	1	1,4	489,87
Lisans	56	80,0	499,99
Yüksek lisans	2	2,9	524,39
Toplam	59	84,3	

Fen bilimleri öğretmenlerinin tamamlamış oldukları eğitim düzeyine göre öğrencilerin fen bilimleri testi puanları incelendiğinde Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenlerin öğrencilerinin ortalama puanlarının ($X=524,39$) eğitim düzeyi Lisans ($X=499,99$) ve Ön Lisans ($X=489,87$) olan öğretmenlerin öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Fen bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılım durumlarına ilişkin betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 50. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Hiç	1-2 gün	3-4 gün	5 gün ve daha fazla
Alanıyla ilgili konular	73,33	13,33	6,67	6,67
Eğitim/öğretimle ilgili genel konular	66,67	20,00	6,67	6,67
Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması	43,75	12,50	0,00	43,75
Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi	73,33	13,33	6,67	6,67
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular	80,00	13,33	0,00	6,67
Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi	81,25	12,50	6,25	0,00
İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular	87,50	0,00	6,25	6,25
Kişisel gelişimle ilgili konular	75,00	18,75	6,25	0,00

Fen bilimleri öğretmenlerinin hiç katılmadıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında idarecilik/yöneticilikle ilgili konular (%87,50), 1-2 gün süreyle katıldıkları etkinliklerin başında eğitimle ilgili genel konular (%20), 3-4 gün süreyle katıldıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında eğitim/öğretim ile ilgili genel konular ve alanıyla ilgili konular (%6,67), 5 gün ve daha fazla süreyle katıldıkları etkinliklerin başında ise bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.) (%43,75) gelmektedir. Fen bilgisi öğretmenleri mesleki gelişim faaliyetlerine yeterince katılmamaktadırlar. Ancak faaliyetin süresi kısaldıkça katılımın arttığı görülmüştür.

Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri

Fen bilimleri öğretmenlerinin girmiş oldukları derslerle ilgili görüşleri Tablo 51’de yer almaktadır.

Öğretmenlerin girmiş oldukları derse ilişkin görüşleri	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Ders yüküm çok fazla	17,65	11,76	11,76	35,29	23,53
Ders öncesi hazırlık yaparım	0,00	5,88	0,00	35,29	58,82
Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var	0,00	11,76	11,76	35,29	41,18
Öğrencilerle birebir ilgilenmek için yeterli zamanım var	5,88	23,53	17,65	41,18	11,76
Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum	0,00	5,88	11,76	47,06	35,29
Çok fazla ders dışı iş yüküm bulunmaktadır	11,76	17,65	11,76	29,41	29,41

Tablo 51 incelendiğinde, “Ders yüküm çok fazla” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %59 bulunurken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen %29’dur. “Ders öncesi hazırlık yaparım” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan

%94 öğretmen varken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan %6 öğretmen vardır. Öğretmenlerin büyük bir kısmının ders öncesi hazırlık yaptığı gözlenmektedir. “Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %76 bulunurken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen %12’dir. Bu durumda öğretmenlerin büyük bir kısmının derse hazırlanmak için yeterince zamanlarının olduğu savunulabilir.

“Öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanım var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %53 iken, bu görüşe kısmen katılmayan ya da hiç katılmayan öğretmen %29’dur. Öğretmenlerin yarısından fazlasının öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanının olduğu gözlenmektedir. “Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen oranı %82 bulunurken, bu görüşe kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen oranı %6’dır. Öğretmenlerin büyük bir kısmının ders programındaki değişikliklere ayak uydurabildiği görülmektedir. “Çok fazla ders dışı yüküm var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen %58 iken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen %29’dur.

Fen Bilimleri Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri

Okul anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin fen bilimleri başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, okullar ile o okullarda öğrenim gören öğrenciler eşleştirilmiş ve öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili okula ait ortalama bir puan oluşturulmuştur.

Okul Türü

Okul türüne göre, fen bilimleri testine ilişkin okul ortalamaları Tablo 52’te verilmiştir.

Tablo 52. Okul Türüne Göre Ortalama Fen Bilimleri Testi Puanları

Okul Türü	N	%	X
İmam Hatip Ortaokulu	38	8,4	482,52
Ortaokul	364	80,7	498,58
Yatılı Bölge Ortaokulu	37	8,2	500,10
Toplam	451	100	

Fen bilimleri testine ilişkin okul ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının yatılı bölge okullarına ait olduğu ($X=500,10$), yatılı bölge okullarını genel ortaokulların izlediği ($X=498,58$), en son sırada ise imam hatip ortaokullarının ($X=482,52$) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bulgular, fen bilimleri ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

SOSYAL BİLGİLER DERSİNE İLİŞKİN BULGULAR

Sosyal bilgiler testi için yeterlik düzeyleri ve bu düzeylere karşılık gelen puanlar Tablo 53'de görülmektedir.

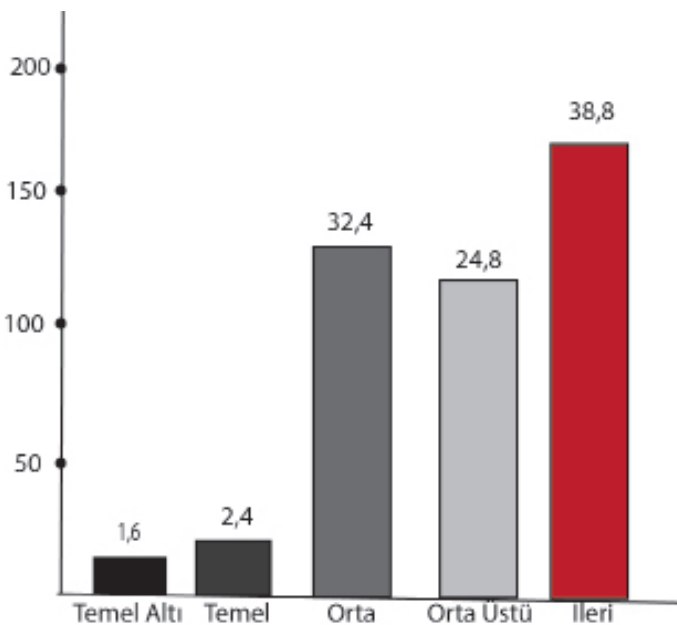
Tablo 53. Sosyal Bilgiler Yeterlik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Yeterlik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	271,69'dan düşük
Temel	271,69 dâhil olmak üzere 329,18'e kadar
Orta	329,18 dâhil olmak üzere 475,69'ya kadar
Ortaüstü	475,69 dâhil olmak üzere 535,34'ye kadar
İleri	535,34 ve üzeri

Tablo 53 incelendiğinde, bir öğrencinin sosyal bilgiler dersi için temel düzeyde yer alabilmesi için en az 271,69 puan almasının gerektiği görülmektedir. Bununla birlikte, bir öğrencinin ileri düzeyde yer alabilmesi için ise en az 535,34 puan alması gerekmektedir. Öğrencilerin sosyal bilgiler testine ait yeterlik düzeylerine göre dağılımı Tablo 54 ve Şekil 4'de görülmektedir.

Tablo 54. Sosyal Bilgiler Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	7	1,6
Temel	11	2,4
Orta	146	32,4
Ortaüstü	112	24,8
İleri	175	38,8
Toplam	451	100,0

Şekil 4.

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo 54 ve Şekil 4 incelendiğinde sosyal bilgiler testi için öğrencilerin%4'ünün (N=18) temelaltı ve temel düzeyde, yaklaşık %32,4'ünün (N=146) orta düzeyde, %63'ünün (N=287) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Sosyal bilgiler testi Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında temelaltı ve temel düzeyde çok az öğrencinin olduğu görülmektedir. İleri düzeyde ise Türkiye ortalamasının çok üstünde olduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler testine ait yeterlik düzeyleri ve tanımları Tablo 55'te görülmektedir.

Tablo 55. Sosyal Bilgiler Testine Ait Yeterlik Düzeyleri ve Tanımları

<p>1 Temelaltı</p> <ul style="list-style-type: none">• Sosyal bilgilerle ilgili bazı temel kavramları bilir.• Basit düzeyde bilgiyi açık bir şekilde vermek amacıyla yazılan yazılardan bilgiye doğrudan ulaşır.• Olgu ve görüşleri ayırt edebilir.• Basılı ve görsel kaynakları bilgi edinme sürecinde kullanabilir ve basit düzeyde yorumlayabilir.• Doğal, beşeri ve tarihsel olayların zamanlarını ayırt edebilir (geçmiş, şimdiki, gelecek).• Harita, tablo, grafik, diyagram, zaman şeridi vb. üzerinde verilenleri doğrudan okuyabilir.• Temel hak, sorumluluk ve özgürlüklerinden bazılarını bilir.• Sosyal katılımın gerekli olduğu durumları bilir.
<p>2 Temel</p> <ul style="list-style-type: none">• Görsel, sayısal ve sözel türdeki bilgilerin taşıdığı anlamı ortaya çıkarabilir.• Olay ve olguları açıklamak için görsel, sayısal, metne dayalı kanıtları tespit edebilir.• Sayısal verilerle basit düzeyde sunulan bilgileri anlamlandırabilir.• Kalıp yargıları fark edebilir.• Nesne, olay, olgu ve kavramları sınıflandırabilir.• Var olan/sunulan bir problemi fark edebilir.• Tehlike ve risk durumunda ne yapılması gerektiğine karar verebilir.• Temel hak ve özgürlüklerini kullanabilir, sorumluluklarını yerine getirebilir.• Sosyal katılımın gerekli olduğu durumları belirleyebilir.
<p>3 Orta</p> <ul style="list-style-type: none">• Olay, olgu ve görüşleri açıklamak için planlı gözlem yapabilir.• Olay, olguları açıklayacak kanıtları kullanır.• Elde ettiği veya verilen bilgileri işe yarar şekilde düzenleyebilir ve kullanabilir.• Harita, tablo, grafik, diyagram, zaman şeridinde verilenleri yorumlayabilir, mekânı algılayabilir.• Kronolojik sıralama yapabilir.• İki farklı olay, olgu veya görüşler arasında bağ kurabilir, ilişkilendirebilir.• Sebep sonuç ilişkisi kurabilir.
<p>4 Ortaüstü</p> <ul style="list-style-type: none">• Harita, tablo, grafik, diyagram, zaman şeridinde verilenlerden yararlanarak çıkarımlar yapabilir.• Olay, olgu ve görüşlerin benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırarak sonuca varabilir.• Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi fark edebilir.• Birinci ve ikinci elden kanıtları karşılaştırabilir.• Verilen bir olay, olgu veya görüşe ilişkin iletişim becerilerini (empati, sosyal uyum, birlikte yaşam, çatışma çözümü vb) veya hak ve sorumlulukları gözeterek çözüm üretebilir.
<p>5 İleri</p> <ul style="list-style-type: none">• Birden fazla materyalden (harita, tablo, grafik, zaman şeridi vb.) yararlanarak sonuçlar çıkarabilir.• Sunulan bilgileri organize ederek grafik, şekil şema, zaman şeridi vb. oluşturabilir.• Tarihsel, güncel vb. olaylara/gelişmelere alternatif yorumlar yapabilir.• Gerekli bileşenleri ve kanıtları kullanarak çıkarımda bulunabilir.• Olay, olgu görüş vb. hakkındaki verilenleri belirli ölçüt veya ölçütler takımı kullanarak yargılayabilir, karar verebilir.• Daha önce aralarında ilişki kurulmamış olay, olgu, düşünceler vb. arasında ilişki kurarak yeni önermelerde bulunabilir.

Tablo 56 Sosyal Bilgiler Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Erkek Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	3	1,35
Temel	8	3,59
Orta	66	29,60
Ortaüstü	57	25,56
İleri	89	39,91
Toplam	223	100

Tablo 56 incelendiğinde sosyal bilgiler testi için erkek öğrencilerin yaklaşık %5'inin (N=11) temelaltı ve temel düzeyde, %30'unun (N=66) orta düzeyde, %65'inin (N=146) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Temelaltı ve temel düzeyde öğrenci sayısı çok azken orta, ortaüstü ve ileri düzeyde öğrenci sayısının yüksek olduğu görülmektedir. Yeterlik düzeylerine göre kız öğrencilerin dağılımı ise Tablo 57'de yer almaktadır.

Tablo 57. Sosyal Bilgiler Testine Ait Yeterlik Düzeylerine Göre Kız Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temelaltı	4	1,75
Temel	3	1,32
Orta	80	35,09
Ortaüstü	55	24,12
İleri	86	37,72
Toplam	228	100

Tablo 57 incelendiğinde sosyal bilgiler testi için kız öğrencilerin yaklaşık %7'sinin (N=7) temelaltı ve temel düzeyde, %35'inin (N=80) orta düzeyde, %61'inin (N=141) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Kastamonu ilinin verileri karşılaştırıldığında sosyal bilgiler dersi baz alındığında tüm düzeylerde fazlasıyla üstünde olduğu görülmektedir. Ayrıca kız ve erkek öğrenciler karşılaştırıldığında kız öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmektedir.

Okul türüne göre okulların yeterlik düzeylerinin sosyal bilgiler alanındaki dağılımı Tablo 58'te görülmektedir.

Tablo 58. Okul Türüne Göre Okulların Sosyal Bilgiler Alanındaki Yeterlik Düzeylerinin Dağılımı

	İmam Hatip Ortaokulu	Ortaokul	Özel Türk Ortaokulu	Yatılı Bölge Ortaokulu
Temel altı	14,29	57,14	14,29	14,29
Temel	9,09	81,82	0,00	9,09
Orta	8,90	83,56	0,68	6,85
Orta üstü	9,82	80,36	1,79	8,04
İleri	6,86	79,43	4,57	9,14

Tablo 58'e göre, ortaüstü ve ileri düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip okulların Ortaokullar, temelaltı ve temel düzeyde en düşük öğrenci yüzdesine sahip olan okulların özel okullar, imam hatip okulları ve yatılı bölge okulları olduğu; ortaüstü ve ileri düzeyde en düşük, temelaltı ve temel düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip olan okulların ise YBO'lar olduğu görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin sosyal bilgiler testindeki başarılarının öğrenci anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır.

Anne Eğitim Düzeyi

Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin sosyal bilgiler puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 59'da verilmiştir.

Tablo 59. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Anne Eğitim Düzeyi	N	%	X
Okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk	16	3,5	501,63
İlkokul mezunu	201	44,6	495,32
Ortaokul mezunu	87	19,3	502,45
Lise mezunu	66	14,6	512,63
Ön lisans mezunu	8	1,8	543,02
Lisans mezunu	21	4,7	577,83
Yüksek lisans mezunu	6	1,3	575,59
Doktora mezunu	1	,2	673,36
Toplam	406	90	

Sosyal bilgiler testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının, annelerinin eğitim düzeyi doktora mezunu olan öğrencilere ait olduğu ($X=673,36$), en az puan ortalamasının ise annelerinin eğitim düzeyi ilkokul mezunu olan öğrencilere ait olduğu ($X=495,32$) görülmektedir. Buna ek olarak, öğrencilerin sosyal bilgiler testine ilişkin ortalama puanlarının anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin başarıları da artmaktadır.

Sosyoekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile sosyal bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 60'da gösterilmiştir.

Tablo 60. Öğrencilerin Sosyoekonomik Düzeyleri ile Sosyal Bilgiler Testi Puanları Arasındaki Korelasyon

Değişken	N	r
Sosyoekonomik düzey Türkçe puanları	333	0,218

Tablo 60'da göre, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Sosyal bilgiler puanlarının da yükseldiği ileri sürülebilir.

Eğitim Hedefi

Eğitim hedefi değişkenine göre öğrencilerin sosyal bilgiler puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 61'de verilmiştir.

Tablo 61. Eğitim Hedefi Değişkenine Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikle

Eğitim Hedefi	N	%	X
Liseyi bitirmek	52	11,5	441,61
Yüksekokul bitirmek	31	6,9	460,47
Üniversiteyi bitirmek	212	47,0	501,57
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	121	26,8	554,86
Toplam	416	92,2	

Sosyal bilgiler testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin eğitim hedeflerine göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının eğitim hedefi doktora ve yüksek lisans yapmak olan öğrencilere ait olduğu ($X=554,86$), en az puan ortalamasının ise eğitim hedefi liseyi bitirmek olan öğrencilere ait olduğu ($X=441,61$) görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin Sosyal bilgiler testi puanlarının eğitim hedeflerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin eğitim hedefleri yükseldikçe başarıları da artmaktadır.

3.1.1.4 Evdeki Kitap Sayısı

Evdeki kitap sayısına göre öğrencilerin sosyal bilgiler puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 62’de verilmiştir.

Tablo 62. Evdeki Kitap Sayısına Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Anne Eğitim Düzeyi	N	%	X
hiç ya da çok az (0-5 kitap)	29	6,4	463,66
6-15 kitap	115	25,5	476,62
16-50 kitap	129	28,6	510,82
51-80 kitap	51	11,3	528,34
81 ve üzeri kitap	68	15,1	556,11
Toplam	392	86,9	

Sosyal bilgiler testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin evinde bulunan kitap sayısına göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının evlerinde 81 ve üzeri kitap olan öğrencilere ait olduğu ($=556,11$), en az puan ortalamasının ise evlerinde 0-5 kitap olan öğrencilere ait olduğu ($=463,66$) görülmektedir. Buna ek olarak, öğrencilerin sosyal bilgiler testi puanlarının evdeki kitap sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu

Destekleme yetiştirme kurslarına (DYK) katılma durumuna göre öğrencilerin sosyal bilgiler puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 63’de verilmiştir.

Tablo 63. DYK’ya Katılma Durumuna Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

DYK’ya Katılım Düzeyi	N	%	X
Katılmadım	118	26,2	490,38
Yalnızca 1. dönem katıldım	45	10,0	471,11
Yalnızca 2. dönem katıldım	23	5,1	478,07
Her iki dönem de katıldım	242	53,7	521,41
Toplam	428	94,9	

Öğrencilerin % 26’sı sosyal bilgiler dersinden kurslara katılmadığını belirtirken, %53’ü her iki dönemde de katıldığını belirtmiştir. Sosyal bilgiler testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin DYK’ya katılma durumuna göre incelendiğinde, en yüksek puan ortalamasının her iki dönemde de kurslara katılımı olan öğrencilere ait olduğu ($X =521,41$), en düşük ortalamasının ise yalnızca 1. dönem katıldığını ($X =471,11$) ifade eden öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin sosyal bilgiler testi puanlarının DYK’ya katılma durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. DYK’ya katılan öğrencilerin başarılarının arttığı görülmüştür.

Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödevler İçin Harcadıkları Süre

Öğrenci görüşlerine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin ödev verme sıklığına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 64'te görülmektedir.

Tablo 64. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ödev Verme Sıklığına İlişkin Betimsel İstatistikle

Ödev Verme Sıklığı	N	%
Hiç	76	16,9
Haftada 1 ya da 2 kez	240	53,2
Haftada 3 ya da daha fazla	107	23,7
Toplam	423	93,8

Öğrenciler en yüksek oranla (%53) sosyal bilgiler öğretmenlerinin haftada 1 ya da 2 kez ödev verdiklerini belirtmiştir. Sosyal bilgiler branş öğretmenlerinin, hiç ödev vermediğini belirten öğrenci oranı %16 iken haftada 3 ya da daha fazla kez ödev verdiğini belirten öğrenci oranı %23'tür. Öğrencilerin %6'sının ödev verme sıklığına ilişkin verilerine ulaşamamıştır. Öğrencilerin sosyal bilgiler ödevlerini yapmak için haftalık harcadıkları süreye göre sosyal bilgiler puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 3.106'da verilmiştir.

Tablo 65. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Ödevleri İçin Harcadıkları Süreye Göre Sosyal Bilgiler Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Türçe Ödevi İçin Harcana Süre	N	%	X
15 dakika ya da daha az	114	25,3	490,69
16-30 dakika	164	36,4	515,88
31-60 dakika	100	22,2	508,03
61-90 dakika	20	4,4	489,00
90 dakikadan fazla	21	4,7	475,11
Toplam	419	92,9	

Öğrencilerin, %79'u T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (Sosyal Bilgiler) ödevleri için en fazla 1 saat ayırdıklarını belirtmiştir. Öğrenciler en yüksek oranla (%36) T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ödevlerine 16-30 dakika harcadıklarını belirtmiştir. %25'i 15 dakika ya da daha az, %22'si 31-60 dakika arasında, %4'ü 61-90 dakika arasında, %4'ü ise 90 dakikadan fazla zaman ayırdığını belirtmiştir. Öğrencilerin %7'sinin ödev yapmak için harcadığı süreye ilişkin verilere ulaşamamıştır. En yüksek puan ortalamasının sosyal bilgiler ödevini yapmak için "16-30 dakika" harcayan öğrencilere ait olduğu ($X = 508,03$), en düşük ortalamasının ise sosyal bilgiler ödevini yapmak için "90 dakikadan fazla" süre harcayan ($X = 475,11$) öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ödev yapmak için çok fazla süre harcamalarının sosyal bilgiler puanlarında tutarlı bir biçimde anlamlı bir değişime yol açmadığı görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri

Öğretmen anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin sosyal bilgiler testindeki başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, öğretmenler ile dersine girdikleri öğrenciler eşleştirilmiş ve öğretmenin dersine girdiği öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili öğretmene ait ortalama bir puan oluşturulmuştur

Öğretmenin Eğitim Düzeyi

Öğretmenlerin eğitim düzeyine göre öğrencilerin sosyal bilgiler testi puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 66'da verilmiştir.

Tablo 66. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Testi Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Öğretmen Eğitim Düzeyi	N	%	X
Ön lisans	1	7	473,65
Lisans	13	93	508,66
Toplam			

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamlamış oldukları eğitim düzeyine göre öğrencilerin sosyal bilgiler ortalamaları incelendiğinde Lisans mezunu olan öğretmenlerin öğrencilerinin ortalama puanlarının ($X=508,66$) eğitim düzeyi Ön Lisans ($X=473,65$) olan öğretmenlerin öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Puanlar arasındaki istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılım durumlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 67'de verilmiştir.

Tablo 67. Türkçe Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Hiç	1-2 gün	3-4 gün	5 gün ve daha fazla
Alanıyla ilgili konular	66,67	6,67	13,33	13,33
Eğitim/öğretimle ilgili genel konular	37,50	37,50	18,75	6,25
Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması	47,06	17,65	5,88	29,41
Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi	87,50	6,25	0,00	6,25
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular	82,35	5,88	5,88	5,88
Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi	93,75	0,00	0,00	6,25
İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular	93,33	6,67	0,00	0,00
Kişisel gelişimle ilgili konular	75,00	6,25	12,50	6,25

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin hiç katılmadıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi ile ilgili konular (%93), 1-2 gün süreyle katıldıkları etkinliklerin başında eğitim/öğretim ile ilgili genel konular (%38), 3-4 gün süreyle katıldıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında eğitim/ öğretim ile ilgili genel konular (%18), 5 gün ve daha fazla süreyle katıldıkları etkinliklerin başında ise bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.) (%29) gelmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılımlarının yetersiz olduğu görülmektedir. Ancak eğitin süresi azaldıkça katılımın arttığı görülmektedir.

Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin girmiş oldukları derslerle ilgili görüşleri Tablo 68'de yer almaktadır.

Öğretmenlerin girmiş oldukları derse ilişkin görüşleri	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Ders yüküm çok fazla	18,75	6,25	6,25	43,75	25
Ders öncesi hazırlık yaparım	0	0	0	31,25	68,75
Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var	0	12,5	6,25	31,25	50
Öğrencilerle birebir ilgilenmek için yeterli zamanım var	12,5	37,5	12,5	31,25	6,25
Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum	6,25	0	12,5	25	56,25
Çok fazla ders dışı iş yüküm bulunmaktadır	6,25	31,25	6,25	12,5	43,75

Tablo 68 incelendiğinde, “Ders yüküm çok fazla” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen yüzdesi (%69) bulunurken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen yüzdesi (%52) bulunmuştur. “Ders öncesi hazırlık yaparım” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan (%99) öğretmen varken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan (%0) öğretmen yoktur. Öğretmenlerin büyük bir kısmının ders öncesi hazırlık yaptığı gözlenmektedir. “Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan öğretmen yüzdesi (%81) bulunurken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan öğretmen (%12)dir. Bu durumda öğretmenlerin büyük bir kısmının derse hazırlanmak için yeterince zamanlarının olduğu savunulabilir. “Öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanım var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan (%37) öğretmen varken, bu görüşe kısmen katılmayan ya da hiç katılmayan (%49) öğretmen vardır. Öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanının olmadığını belirtmiştir. “Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan (%81) öğretmen bulunurken, bu görüşe kısmen katılmayan ve hiç katılmayan (%6) öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin büyük bir kısmının ders programındaki değişikliklere ayak uydurabildiği görülmektedir. “Çok fazla ders dışı yüküm var” ifadesine kısmen katılan ve kesinlikle katılan (%55) öğretmen varken, bu ifadeye kısmen katılmayan ve hiç katılmayan (%37) öğretmen bulunmaktadır.

Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri

Okul anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin sosyal bilgiler başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, okullar ile o okullarda öğrenim gören öğrenciler eşleştirilmiş ve öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili okula ait ortalama bir puan oluşturulmuştur.

Okul Türü

Okul türüne göre, Sosyal Bilgiler testine ilişkin okul ortalamaları Tablo 69’da verilmiştir.

Tablo 69. Okul Türüne Göre Ortalama Sosyal Bilgiler Testi Puanları

Okul Türü	N	%	X
İmam Hatip Ortaokulu	38	8,4	496,98
Ortaokul	364	80,7	504,36
Yatılı Bölge Ortaokulu	37	8,2	508,24
Toplam	451	100	

Sosyal bilgiler testine ilişkin okul ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının yatılı bölge ortaokullarına ait olduğu ($X=508,24$), daha sonra genel ortaokulların ($=504,36$) geldiği, en son sırada ise imam hatip ortaokullarının ($X=496,68$) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bulgular, sosyal bilgiler ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Amacı, 8. sınıf öğrencilerinin zihinsel becerilerinin ortaya konulması ve öğrencilerin başarılarıyla ilişkili öğrenci, öğretmen ve okul özelliklerinin belirlenmesi olan ABİDE araştırması kapsamında elde edilen bulgular incelendiğinde Kastamonu ilinin bulgularının genel olarak Türkiye sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir. Örneğin öğrencilerin eğitim hedefleri (beklentileri) yükseldikçe değerlendirme yapılan alanlardaki puanlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgu, Türkiye bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bir başka deyişle, uygulamaya katılan öğrencilerin eğitim beklentileri yükseldikçe, ABİDE puanlarının arttığı ortaya konulmuştur. Evdeki kitap sayısı, ABİDE 2016 araştırması kapsamında çalışılan bir başka değişkendir. Buna göre, evdeki kitap sayısı arttıkça öğrencilerin ABİDE’de değerlendirme yapılan alanlardaki puanlarının da arttığı bulgusu ortaya konulmuştur. Bu bulgu, TIMSS 2011 bulgularıyla da örtüşmektedir (MEB, 2014).

ABİDE araştırması kapsamında Kastamonu iline ait veriler analiz edildiğinde aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

TÜRKÇE DERSİNE AİT SONUÇLAR:

- Türkçe testi için öğrencilerin %6,8’inin (N=31) temelaltı ve temel düzeyde, yaklaşık %31’inin (N=138) orta düzeyde ve yaklaşık %62’sinin (N=282) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre ili temsil eden örneklemin sağa çarpık bir yapıda olduğu söylenebilir. Bu durum Türkçe testi için başarılı bir sonuca sahip olduğunu göstermektedir. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında ise il örnekleminin daha iyi bir düzeyde olduğu görülmektedir.
- Okullar türleri bazında sonuçlar incelendiğinde temel altı düzeyde en yüksek ortaokul, temel düzeyde en yüksek ortaokul, orta düzeyde ise en yüksek ortaokul olduğu görülmektedir.
- Türkçe testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde öğrencilerin Türkçe testine ilişkin ortalama puanlarının anne eğitim düzeyi arttıkça, yükseldiği görülmüştür.
- Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Türkçe testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Türkçe puanlarının da yükseldiği ileri sürülebilir.
- Türkçe testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin eğitim hedeflerine göre incelendiğinde öğrencilerin eğitim hedefleri yükseldikçe Türkçe başarılarının da arttığı görülmüştür.
- Türkçe testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin evinde bulunan kitap sayısına göre incelendiğinde, evdeki kitap sayısı fazla olan öğrencilerin daha başarılı olduğu saptanmıştır.
- Türkçe testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin DYK’ya katılma durumuna göre incelendiğinde DYK’ya katılan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Öğrencilerin Türkçe dersi ödevlerine ayırdıkları süre ile Türkçe dersi başarıları karşılaştırıldığında, ödev süresi bir saate kadar başarının arttığı, bir saatten fazla zaman ayıran öğrencilerde ise başarının düştüğü saptanmaktadır.
- Türkçe öğretmenlerinin tamamlamış oldukları eğitim düzeyine göre öğrencilerin Türkçe testi puanları incelendiğinde öğretmenlerin eğitim düzeyleri arttıkça öğrenci başarısının arttığı görülmüştür.

MATEMATİK DERSİNE AİT SONUÇLAR:

Matematik testi için öğrencilerin %27’sinin (N=122) temelaltı ve temel düzeyde, yaklaşık %47,7’sini (N=215) orta düzeyde, %25’inin (N=114) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir.

- Okullar türleri bazında sonuçlar incelendiğinde ortaüstü ve ileri düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip okulların özel Türk okulları, temelaltı düzeyde en düşük öğrenci yüzdesine sahip olan okulların ortaokullar, temel düzeyde en düşük öğrenci yüzdesine sahip okulların özel Türk okullarının; orta düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip olan okulların ise yatılı bölge okullarının olduğu görülmektedir.
- Matematik testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde öğrencilerin Matematik testine ilişkin ortalama puanlarının anne eğitim düzeyi arttıkça, yükseldiği görülmüştür.
- Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile matematik testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe matematik puanlarının da yükseldiği ileri sürülebilir.
- Matematik testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin eğitim hedeflerine göre incelendiğinde öğrencilerin eğitim hedefleri yükseldikçe matematik başarılarının da arttığı görülmüştür.
- Matematik testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin evinde bulunan kitap sayısına göre incelendiğinde, evdeki kitap sayısı fazla olan öğrencilerin daha başarılı olduğu saptanmıştır.
- Matematik testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin DYK'ya katılma durumuna göre incelendiğinde DYK'ya katılan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Öğrencilerin matematik dersi ödevlerine ayırdıkları süre ile matematik dersi başarıları karşılaştırıldığında, ödev süresi bir buçuk saate kadar başarının arttığı, bir buçuk fazla zaman ayıran öğrencilerde ise başarının düştüğü saptanmıştır.
- Öğretmenlerinin tamamlamış oldukları eğitim düzeyine göre öğrencilerin sosyal bilgiler testi puanları incelendiğinde öğretmenlerin eğitim düzeyleri arttıkça öğrenci başarısının arttığı görülmüştür.
- Matematik testine ilişkin okul ortalamaları, okul türüne göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının ortaokullar ($X=504,91$), ikinci sırada yatılı bölge okulları ($X=504,41$) son sırada ise imam hatip ortaokullarının ($X=495,38$) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, okulların matematik testine ilişkin ortalama puanları okul türüne bağlı olarak anlamlı bir biçimde değişmemektedir.

FEN BİLİMLERİ DERSİNE AİT SONUÇLAR:

- Fen Bilimleri testi için öğrencilerin %24,6'sının ($N=111$) temelaltı ve temel düzeyde, yaklaşık %30'unun ($N=137$) orta düzeyde ve yaklaşık %45'inin ($N=203$) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre ili temsil eden örneklemin sağa çarpık bir yapıda olduğu söylenebilir. Bu durum fen bilimleri testi için başarılı bir sonuca sahip olduğunu gösterbilir. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında ise il örnekleminin daha iyi bir düzeyde olduğu görülmektedir.
- Okullar türleri bazında sonuçlar incelendiğinde temel altı düzeyde en düşük ortaokul, temel düzeyde en düşük özel Türk okulları, orta ve ortaüstü düzeyde en yüksek okulun yatılı bölge okulları olduğu, ileri düzeyde ise en yüksek okulların özel Türk okulları olduğu görülmektedir.
- Fen bilimleri testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde öğrencilerin fen bilimleri testine ilişkin ortalama puanlarının anne eğitim düzeyi arttıkça, yükseldiği görülmüştür.
- Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile fen bilimleri testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe fen bilimleri puanlarının da yükseldiği ileri

-
- Fen bilimleri testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin eğitim hedeflerine göre incelendiğinde öğrencilerin eğitim hedefleri yükseldikçe fen bilimleri başarılarının da arttığı görülmüştür.
 - Fen bilimleri testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin evinde bulunan kitap sayısına göre incelendiğinde, evdeki kitap sayısı fazla olan öğrencilerin daha başarılı olduğu saptanmıştır.
 - Fen bilimleri testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin DYK'ya katılma durumuna göre incelendiğinde DYK'ya katılan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
 - Öğrencilerin fen bilimleri dersi ödevlerine ayırdıkları süre ile fen bilimleri dersi başarıları karşılaştırıldığında, ödev süresi bir buçuk saate kadar başarının arttığı, bir buçuk saatten fazla zaman ayıran öğrencilerde ise başarının düştüğü saptanmıştır.
 - Fen bilimleri öğretmenlerinin tamamlamış oldukları eğitim düzeyine göre öğrencilerin fen bilimleri testi puanları incelendiğinde öğretmenlerin eğitim düzeyleri arttıkça öğrenci başarısının arttığı görülmüştür.
 - Fen bilimleri testine ilişkin okul ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının yatılı bölge okullarına ait olduğu ($X=500,10$), yatılı bölge okullarını genel ortaokulların izlediği ($X=498,58$), en son sırada ise imam hatip ortaokullarının ($X=482,52$) olduğu görülmektedir.

SOSYAL BİLGİLER DERSİNE AİT SONUÇLAR

- Sosyal bilgiler testi için öğrencilerin%4'ünün ($N=18$) temelaltı ve temel düzeyde, yaklaşık %32,4'ünün ($N=146$) orta düzeyde, %63'ünün ($N=287$) ise ortaüstü ve ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Sosyal bilgiler testi Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında temelaltı ve temel düzeyde çok az öğrencinin olduğu görülmektedir. İleri düzeyde ise Türkiye ortalamasının çok üstünde olduğu görülmektedir.
- Okullar türleri bazında sonuçlar incelendiğinde ortaüstü ve ileri düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip okulların ortaokullar, temelaltı ve temel düzeyde en düşük öğrenci yüzdesine sahip olan okulların özel okullar, imam hatip okulları ve yatılı bölge okulları olduğu; ortaüstü ve ileri düzeyde en düşük, temelaltı ve temel düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip olan okulların ise YBO'lar olduğu görülmektedir.
- Sosyal bilgiler testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde öğrencilerin sosyal bilgiler testine ilişkin ortalama puanlarının anne eğitim düzeyi arttıkça, yükseldiği görülmüştür.
- Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile sosyal bilgiler testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe sosyal bilgiler puanlarının da yükseldiği ileri sürülebilir.
- Sosyal bilgiler testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin eğitim hedeflerine göre incelendiğinde öğrencilerin eğitim hedefleri yükseldikçe sosyal bilgiler başarılarının da arttığı görülmüştür.
- Sosyal bilgiler testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin evinde bulunan kitap sayısına göre incelendiğinde, evdeki kitap sayısı fazla olan öğrencilerin daha başarılı olduğu saptanmıştır.
- Sosyal bilgiler testine ilişkin öğrenci ortalamaları, öğrencilerin DYK'ya katılma durumuna göre incelendiğinde DYK'ya katılan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

- Öğrencilerin sosyal bilgiler dersi ödevlerine ayırdıkları süre ile sosyal bilgiler dersi başarıları karşılaştığında, ödev süresi yarım saate kadar başarının arttığı, yarım saatten fazla zaman ayıran öğrencilerde ise başarının düştüğü saptanmıştır.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamlamış oldukları eğitim düzeyine göre öğrencilerin Sosyal bilgiler testi puanları incelendiğinde öğretmenlerin eğitim düzeyleri arttıkça öğrenci başarısının arttığı görülmüştür.
- Sosyal bilgiler testine ilişkin okul ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının yatılı bölge ortaokullarına ait olduğu (=508,24), daha sonra genel ortaokulların (=504,36) geldiği, en son sırada ise imam hatip ortaokullarının (=496,68) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bulgular, sosyal bilgiler ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

- Berberoğlu, G. (2012). Kapsam geçerliği. Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama. 15, 10-16.
- Demirtaşlı, N. (2010). Üst düzey düşünme becerilerinin ölçülmesinde gündelik yaşam unsuru. Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama. 7, 9-26.
- Eurostat (2011). Regions in the European Union. Nomenclature of territorial units for statistics. Luxembourg: European Union.
- King, F.J., Goodson, L. ve Rohani, F. (1998) Higher order thinking skills: De-finitions, teaching strategies, assessment. Web: http://www.cala.fsu.edu/files/higher_order_thinking_skills.pdf adresinden 22 Nisan 2017 tarihinde alınmıştır.
- MEB (2014). TIMSS 2011 ulusal matematik ve fen raporu: 8. sınıflar. Ankara.
- MEB (2017). PISA 2015 ulusal raporu. Ankara.
- MEB (2017). TIMSS 2015 ulusal matematik ve fen bilimleri ön raporu 4. ve 8. sınıflar. Ankara.
- Wang, S. ve Wang, H. (2014). Teaching and learning higher-order thinking. International Journal of Arts and Sciences. 7(2), 179-187.

Kastamonu İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Ölçme Değerlendirme Merkezi